

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

бакалавр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Шляхи розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади, на прикладі Великоберезовицької територіальної громади (Тернопільська обл., Тернопільський р-н, смт. Велика Березовиця, вул. Степана Бандери, 26)

Виконав(ла): студент(ка) IV курсу, групи БАС-41

спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

(шифр і назва спеціальності)

(підпис)

Бурий Т.А.

(прізвище та ініціали)

Керівник

(підпис)

Машлій Г.Б.

(прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

(підпис)

Мосій О. Б.

(прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри

(підпис)

Сороківська О. А.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

Нагорняк Г.С.

(прізвище та ініціали)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« »

20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 «Менеджмент»
(шифр і назва спеціальності)

студенту Бурий Тарас Андрійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Шляхи розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади, на прикладі Великоберезовицької територіальної громади (Тернопільська обл., Тернопільський р-н, смт. Велика Березовиця, вул. Степана Бандери, 26)

Керівник роботи Машлій Галина Богданівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «__» _____ 20__ року № _____

2. Термін подання студентом завершеної роботи червня 2022р.

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ, Розділ 1 Теоретичні засади розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади

Розділ 2 Аналіз розвитку людського потенціалу та комфортності умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади

Розділ 3 Напрями розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення великоберезовицької територіальної громади

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Структура площі, земельного фонду Великоберезовицької Т. Г., Доходи та видатки бюджету,

Динаміка суб'єктів підприємницької діяльності, Демографічна ситуація, Структура

населення, Динаміка зміни чисельності населення, Кількість працівників у найбільших

роботодавців, Динаміка дошкільних і загальноосвітніх закладів, Об'єкти закладів торгівлі,

Заклади побутового обслуговування, Витрати на підготовку приміщення коворкінг-центру

Витрати на придбання оргтехніки, кухонного обладнання, Розрахунок загальних капітальних

витрат на створення коворкінг-центру, Кошторис проекту впровадження мобільного

кінотеатру Розрахунок економічної доцільності проекту

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Безпека життєдіяльності			
Основи охорони праці			
Нормоконтроль			

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
	Розділ 1 Теоретичні засади розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади		
	Розділ 2 Аналіз розвитку людського потенціалу та комфортності умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади		
	Розділ 3 Напрями розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення великоберезовицької територіальної громади		
	Розділ 4 Безпека життєдіяльності, основи охорони праці		

Студент

_____ (підпис)

Бурий Т. А.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Машлій Г.Б.

_____ (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бурій Тарас Андрійович. Шляхи розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади, на прикладі Великоберезовицької територіальної громади (Тернопільська обл., Тернопільський р-н, смт. Велика Березовиця, вул. Степана Бандери, 26).

Кваліфікаційна робота бакалавра: 63 сторінки, 16 рисунки, 10 таблиць, 1 додаток, 28 літературних джерел.

Предмет дослідження: розвиток людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади.

Об'єкт дослідження - розвиток людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади.

Метою роботи проаналізувати стан розвитку людського потенціалу та рівень комфортності умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади та викласти пропозиції щодо їх покращення.

Методи дослідження: системного підходу, економічного аналізу, синтезу, статистичні методи.

Розроблено рекомендації покращення розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади. Зокрема, викладено заходи щодо доцільності прийняття проєкту створення у громаді Коворкінг-центру, а також впровадження у громаді діяльності мобільного кінотеатру.

Результати впроваджено в діяльність Великоберезовицької територіальної громади.

Ключові слова: людський потенціал, чинники впливу на людський потенціал, комфортність життя населення, розвиток людського потенціалу.

SUMMARY

Burii Taras Andreevich. Ways to develop human potential and create comfortable living conditions for the community, on the example of Velykoberezovytsia territorial community (Ternopil region, Ternopil district, Velyka Berezovytsia, 26 Stepana Bandera Street).

Bachelor's thesis: 63 pages, 16 figures, 10 tables, 1 appendix, 28 references.

Subject of investigation: development of human potential and creation of comfortable living conditions for the community.

The object of investigation is the activity of the Velykoberezovytsia territorial community.

The aim of the work is to analyze the state of development of human potential and the level of comfort of living conditions of the population of Velykoberezovytsia territorial community and to present proposals for their improvement.

Research methods: system approach, economic analysis, synthesis, statistical method.

Recommendations for improving the development of human potential and creating comfortable living conditions for the population of the Velykoberezovytsia territorial community have been developed. In particular, measures on the expediency of adopting a project to create a Coworking Center in the community, as well as the implementation of a mobile cinema in the community.

The results were implemented in the activities of the Velykoberezovytsia territorial community.

Key words: human potential, factors influencing human potential, comfort of life of the population, development of human potential.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ.....	9
1.1 Сутність людського потенціалу територіальної громади.....	9
1.2 Фактори, що впливають на процес формування та реалізації людського потенціалу.....	15
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА КОМФОРТНОСТІ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	20
2.1 Загальна характеристика громади.....	20
2.2 Аналіз умов розвитку людського потенціалу та умов проживання жителів Великобerezовицької громади.....	25
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	36
3.1 Проєкт створення у громаді Коворкінг-центру.....	36
3.2 Пропозиції щодо впровадження у Великобerezовицькій територіальній громаді діяльності Мобільного кінотеатру.....	45
РОЗДІЛ 4 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ.....	52
4.1 Ризик як кількісна оцінка небезпек.....	52
4.2 Вплив кольору на покращення умов праці та підвищення продуктивності виробництва.....	55
ВИСНОВКИ.....	58
БІБЛІОГРАФІЯ.....	60
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах децентралізації територіальні громади в Україні отримали ширші можливості для ефективного використання свого потенціалу, у тому числі - людського. Органи місцевого самоуправління повинні проводити активну діяльність щодо реалізації заходів із відтворення і розвитку людського потенціалу. Необхідно здійснювати визначення та регламентацію цілей розвитку населення, що орієнтовані на створення умов задля розвитку бізнесу, зростання зайнятості у громаді, покращення стану забезпечення інфраструктурою як важливого індикатора, яий вимірює якість життя населення у громаді.

Метою роботи є: проаналізувати стан розвитку людського потенціалу та рівень комфортності умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади та викласти пропозиції щодо їх покращення.

Завдання роботи:

- розкрити теоретичні засади розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади;
- провести аналіз розвитку людського потенціалу та комфортності умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади;
- викласти пропоновані напрями розвитку людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення Великоберезовицької територіальної громади.

Об'єктом дослідження є діяльність Великоберезовицької територіальної громади.

Методи дослідження: системного підходу, економічного аналізу, синтезу, статистичні методи.

Предмет дослідження: розвиток людського потенціалу та створення комфортних умов проживання населення громади.

Інформаційні джерела дослідження: дані Великоберезовицької громади щодо кількості населення, його складу, бюджету громади, стану розвитку медичної сфери, освіти, туризму, побутового обслуговування та інших сфер, які визначають комфортність проживання у громаді та розвиток людського потенціалу, законодавчо-нормативна база, праці науковців, у яких висвітлено питання теми дослідження, інші джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ

1.1 Сутність людського потенціалу територіальної громади

Кожна територіальна громада виступає як складний соціально-економічний механізм. Це зумовлюється рядом чинників: територіальною цілісністю, способом життя, середовищем функціонування, можливостями забезпечення фізичного, культурного і духовного розвитку як окремих особистостей, так і громади загалом.

Сучасне людство перебуває на даний час у процесі глобальних змін, які наростають. При цьому спостерігається те явище, що розвиток і зміни самої людини дуже відчутно відстають від тих змін, які відбуваються у сфері техніки, технологій, економіки. На різних рівнях державного управління є актуальним подолання цього відставання, формування такої сучасної системи, яка була б націлена на розвиток людини як особистості та її потенціалу, що в результаті сприяє нарощуванню людського капіталу.

Підвищення людського потенціалу при цьому виступає вирішальним ресурсом, який здатен забезпечити економічне зростання, посилення конкурентоспроможності кожної держави. Отже, існує нагальна необхідність забезпечення розвитку людського потенціалу не лише як економічного ресурсу, що здатен приносити прибуток, але і як найбільшої соціальної цінності, якою володіє суспільство.

У таких умовах вирішення завдання розвитку людського потенціалу у різноманітних сферах повинні забезпечуватися в кожній територіальній громаді, на місцевому рівні спричиняючи активізації внутрішніх факторів людського розвитку.

Теперішня ситуація в Україні щодо стану людського капіталу

територіальних громад розглядається як досить невтішна, оскільки відбувається населення стрімке скорочення кількості населення, що старіє та мігрує за кордон. Народжуваність в нашій країні перебуває нижче за рівень збалансування простого відтворення населення. Відбувається скорочення частки працездатного населення громад, спостерігаються втрати інтелектуального капіталу, проходить погіршення стану здоров'я населення та його життєвого рівня.

Людський потенціал виступає як потужна детермінанта спроможності територіальної громади. Адже він є сукупністю зазначених властивостей та здійснює формування населення, що відзначається:

- постійним проживанням у межах громади, при цьому незалежно від місця, де є працевлаштована чи навчається дана особа;
- регулярним перебуванням поза межами громади, але періодичним поверненням до неї, здійсненням інвестування у місцеву економіку шляхом допомоги, яку надає рідним, вкладення в місцевий бізнес, закупівлі товарів тощо;
- тимчасово перебуває на території громади, але є тут працевлаштованим або здійснює навчання.

Суттєвий ефект у напрямі розвитку людського потенціалу створює процес децентралізації, здійснення об'єднання громад, значне розширення їх можливостей і повноважень. Внаслідок розвитку територіальних громад виникають необхідні умови задля формування певної ідентичності членів громад, їх активізації у рамках місцевого самоврядування. Завдяки децентралізації полегшується розкриття локального людського потенціалу, а це веде до започаткування нових робочих місць, зростання рівня продуктивності праці.

Отже, тенденції розвитку людського потенціалу в Україні говорять про існування важливих проблем щодо майбутнього розвитку територіальної громади, а також національної економіки загалом, у центрі повинна стояти людина – справжній капітал, що здатен забезпечувати створення нових

продуктивних сил, формування нового типу відносини для цілей розвитку країни і людства.

Людський потенціал загалом відображає наявність сукупності різноманітних фізіологічних, інтелектуально-трудова, соціопсихологічних, етнокультурних, соціально-стратифікаційних можливостей суспільства, які можуть бути застосовані на даний час або у найближчому майбутньому, і проявляються у визначеному середовищі, яке забезпечує їхній розвиток [1].

На рис. 1.1 відображено сутність людського потенціалу, акцентуючи увагу на його елементи та індикатори, які визначають ефективність їх взаємодій. Вище названі складові виступають базою при здійсненні підбору індикаторів, що є необхідним при здійсненні комплексної оцінки людського потенціалу, виявлення механізмів його відтворення.

Рисунок 1.1 - Складові людського потенціалу територіальної громади

[3, с. 43]

Відтворення людського потенціалу здатне виявляти його властивість на

різних фазах:

1) фазі формування, яка розкриває кількісні особливості демографії населення, статево-вікову структуру;

2) фазі використання, що здатна відображати особливості залучення людських ресурсів до соціально-економічних процесів, які супроводжують розвиток території;

3) фазі розвитку, яка відображає різні наслідки, які виникають при використанні людських ресурсів та їх акумуляції, здійсненні відтворення та покращення [3].

Отже, процес відтворення людського потенціалу оснований на націленні на досягнення визначених цільових кількісних і якісних показників, що є необхідними для забезпечення стимулювання розвитку території. Так як населення України на даний час знаходиться у умовах наявності демографічних втрат, що спостерігаються внаслідок існування негативного міграційного і природного приростів, то стає зрозумілим, що завдання збереження та нарощування людського потенціалу громад є дуже актуальним практично для усіх територій України.

Об'єднані територіальні громади у процесі здійснення реформи децентралізації стали приймати активну участь при формуванні політики розвитку у різних сферах. Саме створення фінансово спроможних громад стало одним із головних каталізаторів, що є необхідними для забезпечення економічного зростання, що можуть призвести до реальних соціальних змін в Україні [2, с. 65]. У сфері забезпечення людського розвитку відмітимо, що можливості громад є обмеженими рамками проведення національної політики, і одночасно із цим вони одержали специфічні повноваження, які націлені на покращення використання людських ресурсів громад.

Обґрунтування пріоритетів, що визначають відтворення людського потенціалу, яке здійснюється на рівні територіальних громад, було здійснено у процесі розроблення та апробації певної методики оцінювання з використанням індексного методу. Так, було підібрано дев'ятнадцять показників, що

характеризують складові людського потенціалу, зокрема:

- демографічну, яка містить базові характеристики населення такі як його чисельність, вікову структуру, рівень народжуваності та смертності;
- інтелектуально-трудова, яка розкриває характеристики населення як ресурсу праці і можливості їх втілення (чисельність економічно активного, самозайнятого та зайнятого населення, кількість мігрантів у громаді, чисельність суб'єктів господарювання, які діють на території даної громади);
- соціально-управлінську, яка відображає ініціативи на рівні громади, а також існуючу управлінську практику;
- соціально-економічну, яка розкриває можливості для зростання господарської діяльності та зайнятості.

Пріоритетні напрями зростання ефективності, якою відзначається використання людського потенціалу громади, який розглядаються у проблемному фокусі, наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 - Пріоритети підвищення ефективності використання людського потенціалу, що розглядаються у проблемному фокусі [3, с. 45]

№ з/п	Проблемний напрям	Проблеми, які потребують вирішення		
		на державному рівні	на регіональному рівні	на локальному рівні
1	Демографічне відтворення	- реалізація національної стратегії демографічного розвитку; - нагальне проведення перепису населення; - впровадження моніторингу просторової мобільності населення з виявленням переміщень за внутрішнім і зовнішнім вектором	- конкретизація заходів у межах реалізації Стратегії державної міграційної політики України до 2025 року згідно з регіональною специфікою; - реалізація моніторингу просторової мобільності населення з виявленням переміщень у області (між поселеннями, районами)	- облік даних щодо демовідтворення та міграції населення
2	Розвиток інтелектуально-трудового потенціалу	- комплекс заходів з детінізації зайнятості та оплати праці; - підвищення розміру мінімальної заробітної плати	- стимулювання бізнесу до офіційної зайнятості населення; - реалізація програм зайнятості молоді з забезпеченням першим робочим місцем	- розроблення та реалізація локальних програм зайнятості населення
3	Розвиток бізнесу і самозайнятості	- комплекс заходів з розвитку бізнесу і самозайнятості населення; - реформування принципів сплати податків за місцем фактичної діяльності бізнесу	- реалізація обласних програм стимулювання бізнесу і самозайнятості на конкурсній основі	- розроблення та реалізація локальних програм розвитку бізнесу і самозайнятості
4	Ефективна управлінська діяльність	- збереження фінансових можливостей у формуванні дохідної частини бюджетів громад; - прозоре надання субвенцій з державного бюджету	- прозоре надання субвенцій з обласного бюджету; - системна координація співпраці регіональної і місцевої влади	- формування всіх необхідних профільних органів управління; - залучення молоді в апарат громади

Серед основних причин, що зумовлюють недостатню ефективність формування, практичної реалізації та розвитку управлінського потенціалу у громадах доцільно відмітити наступні [10]:

- недооцінку важливості проблем, що стосуються розвитку управлінського потенціалу, яким володіють територіальні громади як бази забезпечення сталості розвитку регіонів, досягнення покращення роботи органів місцевого самоврядування на базовому рівні; вирішення завдань підвищення кваліфікації, яким володіють голои місцевих рад, виявлення кадрового потенціалу територіальних громад;

- переважання суб'єктивних чинників у питаннях управління розвитком громади. На даний час потребує першочергової уваги вирішення завдання забезпечення якісних послуг, що надаються на базовому рівні. Це робить необхідним залучення висококваліфікованих управлінців до роботи виконавчих органів місцевих рад;

- часту відсутність стратегічного бачення свого розвитку територіальних громад у значної частки голів селищних, сільських, міських рад, які були новообраними та більшість із яких ще не мала достатнього досвіду роботи у сфері управління органами місцевого самоврядування, що також посилювалося недостатньою вмотивованістю до підвищення рівня своєї кваліфікації на систематичній основі;

- дефіцит кваліфікованих управлінських кадрів, а це сприяє обмеженню можливостей підвищення ефективності рішень у сфері управління новими територіями;

- недостатність рівня інформаційно-роз'яснювальної роботи, яку місцеве керівництво проводить із жителями громад задля їх залучення при прийнятті рішень. На це впливає також існування традиційної інертності жителів при розгляді питань відносин «влада-громада» [10].

Майбутній розвиток України буде визначатися тим, наскільки буде ефективним процес зростання людського потенціалу, яким володіють територіальні громади і наскільки дієво даний потенціал буде використаний. У

нашій країні першочерговими напрямками розвитку людського потенціалу можуть виступати: формування системи отримання доходів, яка є соціально-ринковою, а також створення моделі безперервної освіти, самоосвіти, забезпечення передумов для створення високого рівня охорони здоров'я.

При таких умовах існує нагальна необхідність у реалізації комплексного управління розвитком людського потенціалу, що відповідає основним потребам людини, містить чітко визначені шляхи, які дадуть змогу забезпечити діяльність громад необхідними людськими ресурсами щодо їх кількості та якості [11].

1.2 Фактори, що впливають на процес формування та реалізації людського потенціалу

Дослідження напрямків, у яких повинен здійснюватися розвиток людського потенціалу у громадах, зумовлює потребу встановлення факторів, що здійснюють його формування. Це є необхідним для можливості аналізування даних факторів, розроблення програм і заходів, які спрямованих на посилення позитивного впливу, який вони чинять на процес формування і розвитку людського потенціалу, а також для їх нейтралізації, здійсненню запобігання виявлення негативного впливу.

Зокрема, Сахаровським С.Н. розглянуто і виділено три основних групи інституційних чинників, які зумовлюють формування і використання людського потенціалу, причому як основу людського потенціалу розглядається людський капітал [22]:

1) чинники першого порядку. Вони є первинними і безпосередньо чинять вплив на формування людського потенціалу. Наприклад, це сімейне оточення, здобута освіта, колектив тощо. При цьому інтегральний індекс представляється з врахуванням освіти та роду діяльності 2 поколінь, що передували даній особі;

2) чинники другого порядку. Вони виявляють частку цільових вкладень, що здійснена під час вкладень інвестицій у людину, враховуючи систему координат: «інвестиції - дохід». отже, при цьому враховується частка ресурсів,

яким можуть виступати час, засоби, зусилля, що усвідомлено вкладаються із метою майбутнього зростання заробітної плати. Враховуючи наявну систему цінностей та пріоритетів, визначається величина людського капіталу у загальній структурі людського потенціалу;

3) чинники третього порядку. Вони сприяють трансформації людського капіталу у його реалізовану форму, що здійснюється шляхом одержання більших доходів.

Науковець при цьому зазначає, що пріоритетність впливу на людський потенціал мають саме чинники, які відносяться до першого порядку. Вищий рівень ефективності їх побудови спричинює зростання людського потенціалу.

При цьому структура потенціалу часто залежить від дії чинників другого порядку, оскільки вони визначаються цільовою спрямованістю та мотивацією самого інвестора. Автор [22] підкреслює, що необхідно чинити сукупний системний вплив на усі наявні інституційні фактори. Особлива увага повинна приділятися інституціям дитинства, сім'ї, материнства, зростанню рівня середніх доходів, проведенню боротьби із бідністю, зростанню якості охорони здоров'я, послуг освіти, формування гідної основи підготовки кадрів. Показники при цьому носять більшою мірою соціальний, а не фінансовий характер. Саме вони повинні бути пріоритетними пріоритетними під час оцінювання ефективності використання людського потенціалу, що проводиться на усіх рівнях управління.

У роботі Чернишової Т.М. [23] фактори формування, розвитку людського потенціалу вбачаються у взаємному зв'язку. Автором зазначається, що зростання людського потенціалу проходить у динаміці, згідно із віком людини. Задля дослідження даних факторів автор пропонує використовувати спеціальну матрицю, що описує процес формування, розвитку людського потенціалу ще із дошкільного віку до досягнення особою статусу працівника. При цьому виділяються внутрішні і зовнішні чинники. Якщо внутрішні пов'язані із людиною, то зовнішні залежать від оточуючого середовища.

Є.С. Гришиною, на відміну від попередньої точки зору, виділено дві

групи чинників, це такі як фактор формування і фактор використання [24]. Якщо перша група діє на процес виховання, наявну динаміку людських ресурсів у регіоні, то друга група здатна охоплювати ті фактори, які формують сприятливі умови у громаді задля ефективного використання такого важливого чинника, як людина та її потенціал. В основі такої класифікації автором покладено мету, з якою розробляються заходи щодо формування, використання людського потенціалу.

До чинників, які зумовлюють процес формування людського потенціалу у громаді, відносяться наступні [24]:

- низька забезпеченість дитячими закладами;
- низька народжуваність;
- платність середньої спеціальної й професійної освіти;
- зростання показників дитячої смертності;
- малодоступність вищої післявузівської освіти (аспірантура, докторантура);
- низький рівень відвідувань закладів культури;
- малодоступність безоплатних закладів, що забезпечують заняття спортом, а також безоплатних закладів, що дають можливість отримати додаткову освіту - творчу, музичну тощо;
- низький рівень інформованості щодо конкурсів й олімпіадах для учнів, студентів і, як наслідок, незначний показник участі в даних заходах.

Факторами, що негативно чинять вплив на використання, розвиток людського потенціалу, можна віднести:

- низький рівень заробітної плати;
- зростання чисельності безробітних в регіоні;
- високі ціни на житло на первинному та вторинному ринках;
- незбалансованість попиту на професії на ринку праці та структури випуску спеціалістів вузами;
- висока питома вага платних медичних послуг;
- високий рівень оподаткування фізичних і юридичних осіб;

- незадовільна екологічна ситуація;
- значний рівень злочинності тощо.

Використання даного підходу орієнтує на проведення заходів, що повинні бути ураховані при розробці програм формування, використання людського потенціалу територіальних громад..

У результаті узагальнення вищевикладених точок зору щодо сутності, структури складових людського потенціалу, а також із врахуванням його тісного взаємозв'язку із різними соціально-економічними категоріями, пропонуємо наше бачення чинників формування та розвитку людського потенціалу складеної у табл.1.2.

Таблиця 1.2 - Чинники формування і реалізації людського потенціалу [27]

Етапи формування	Чинники формування	
	Внутрішні фактори	Зовнішні фактори
Дошкільник	Завдатки, спадковість, якості особи	Родина, батьки, дитячий садок (вихователі)
Шкільник	Знання, якості особи, мотивація до дослідницької діяльності	Школа, вчителі
Студент	Знання, вміння, навички, компетенції, якості особи, мотивація до дослідницької діяльності	ВНЗ (викладачі)
Працівник	Знання, вміння, навички, компетенції, якості особи, мотивація до дослідницької діяльності, самоосвіта	Організація (керівник), споживачі, держава

Економічна теорія розглядає людський потенціал не у всій різноманітності його характеристик, а у тому розрізі, як здійснення його розвитку та реалізації здатні визначати соціальну і економічну ефективність процесів відтворення.

Отже, існують різні наукові підходи, що застосовуються до проведення

класифікації факторів, які впливають на формування, використання, розвиток людського потенціалу. Це говорить про складність даної досліджуваної соціально-економічної категорії. Вона також має тісний зв'язок із багатьма іншими категоріями, такими як трудові ресурси, людські ресурси, людський капітал, трудовий потенціал та іншими. Отже, чинники, які впливають на процес її формування, використання, розвитку теж тісно взаємопов'язані.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА КОМФОРТНОСТІ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1 Загальна характеристика громади

Великобerezовицька територіальна громада відноситься до молодих громад, що утворилася у результаті проведення виборів до органів місцевого самоврядування, що проходили у жовтні 2020 року.

Дана громада характеризується вигідним географічним розташуванням, оскільки вона розміщена у центральній частині Тернопільської області. Сусідами даної громади, що межують із нею, виступають: а) на заході - Купчинецька громада;

- б) на сході — Великогаївська громада;
- в) на півдні - Микулинецька громада;
- г) на півночі — Тернопільська міська громада;
- д) на південному сході— Теребовлянська громада;
- е) на південному заході — Золотниківська громада;
- є) на північному заході- Підгороднянська громада.

Карта Великобerezовицької територіальної громади зображена на рис.

2.1.

Рисунок 2.1 – Карта Великобerezовицької територіальної громади [28]

Структура площі Великоберезовицької територіальної громади за окремими старостинськими округами наведена на рис. 2.2.

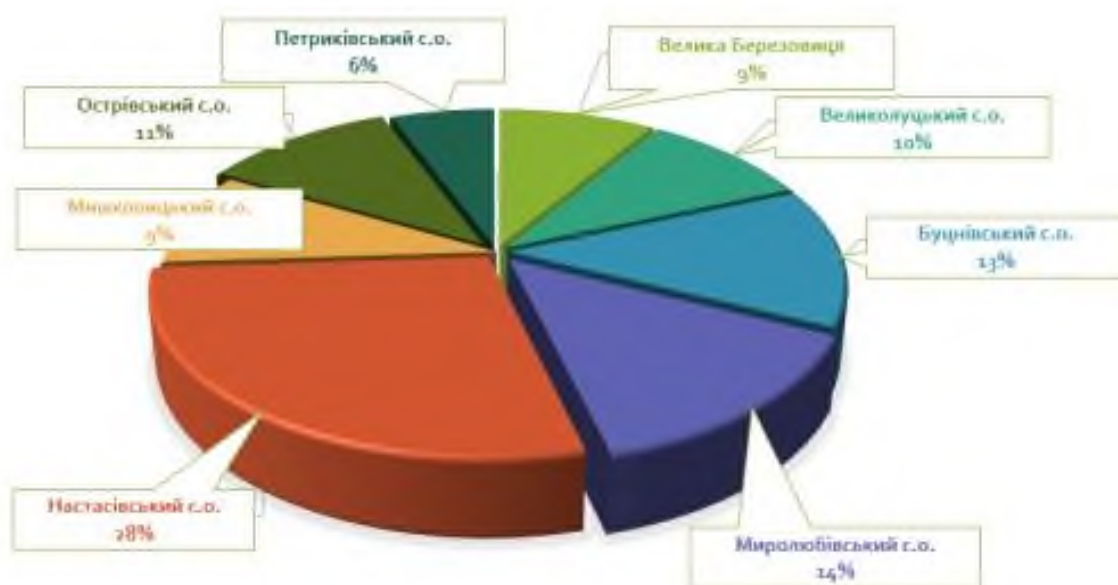

Рисунок 2.2 – Структура площі Великоберезовицької територіальної громади за окремими старостинськими округами [28]

З даного рисунку робимо висновок, що найбільша частка загальної площі громади припадає на площу Настасівського старостинського округу.

Структура земельного фонду Великоберезовицької територіальної громади показана на рис. 2.3.

Рисунок 2.3 – Структура земельного фонду Великоберезовицької територіальної громади [28]

Як видно з рис. 2.3, найбільшу частку у структурі земельного фонду досліджуваної громади становлять землі сільськогосподарського призначення, їх частка дорівнює 71%. На другому місці за величиною частки у структурі знаходяться землі, що перебувають під лісами (9%), на третьому – землі, що мають природоохоронне призначення. 7% у загальній структурі займають землі, що перебувають під житловою забудовою. Частка решти видів земель була значно меншою за величиною.

У 2021 році до загального й спеціального фондів Великоберезовицького бюджету селища, із врахуванням міжбюджетних трансфертів, було забезпечено надходження 192 799,6 тис. грн., включаючи: сума надходжень до загального фонду дорівнювала 191019,6 тисяч гривень, що було рівне 104,9% від уточненого плану, а до спеціального фонду надходження становили 1780,0 тисяч гривень, або 74,6% від показника уточненого плану.

У 2021 році загальний фонд селищного бюджету був поповнений за рахунок власних доходів обсягом 120088,5 тисяч гривень, що становило 108,2% від уточненого плану, який був рівний 110977,9 тисяч гривень, а також 131,7% від першочергового плану.

Спеціальний фонду селищної ради за звітній період був поповнений на суму 1780,0 тисяч гривень, або 75 відсотків до планових показників, які дорівнювали 2385,9 тис. грн., включаючи:

- надходження коштів у результаті відшкодування втрат лісогосподарського та сільськогосподарського виробництва –137,3 тисяч гривень;

- екологічний податок - 340,1 тисяч гривень;

- власні надходження, одержані від бюджетних установ – у сумі 1028,7 тисяч гривень, із них становили:

- сума плати за послуги, які надаються бюджетними установами щодо їх основної діяльності - 710,8 тисяч гривень, у тому числі по відділу освіти – кошти у сумі 592,7 тисяч гривень; відділу культури – сумі 117,7 тисяч гривень;

селищній раді - 444 гривень;

- сума плати за оренду майна, що належить бюджетним установам - 27,2 тисяч гривень. Зокрема із них по відділу освіти - 19,4 тисяч гривень, відділу культури - 4,9 тисяч гривень; селищній раді - 2,9 тисяч гривень;

- благодійні внески, дарунки, гранти - 283,9 тисяч гривень;

- надходження бюджетних установ, отримані від реалізації згідно установленого порядку порядку майна, окрім нерухомого майна, дорівнювали 6,7 тисяч гривень;

- інші неподаткові надходження склали тисяч гривень;

- кошти, що надійшли від продажу земельних ділянок, які мають несільськогосподарське призначення, і перебувають в державній або комунальній власності - 272,7 тисяч гривень.

Надходження до загального фонду Великоберезовицького селищного бюджету за 2021 рік становило 70931,1 тисяч гривень за рахунок міжбюджетних трансфертів, що надійшли із державного й місцевих бюджетів.

Структура доходів та видатків бюджету Великоберезовицької територіальної громади у 2021 році наведена на рис. 2.4.

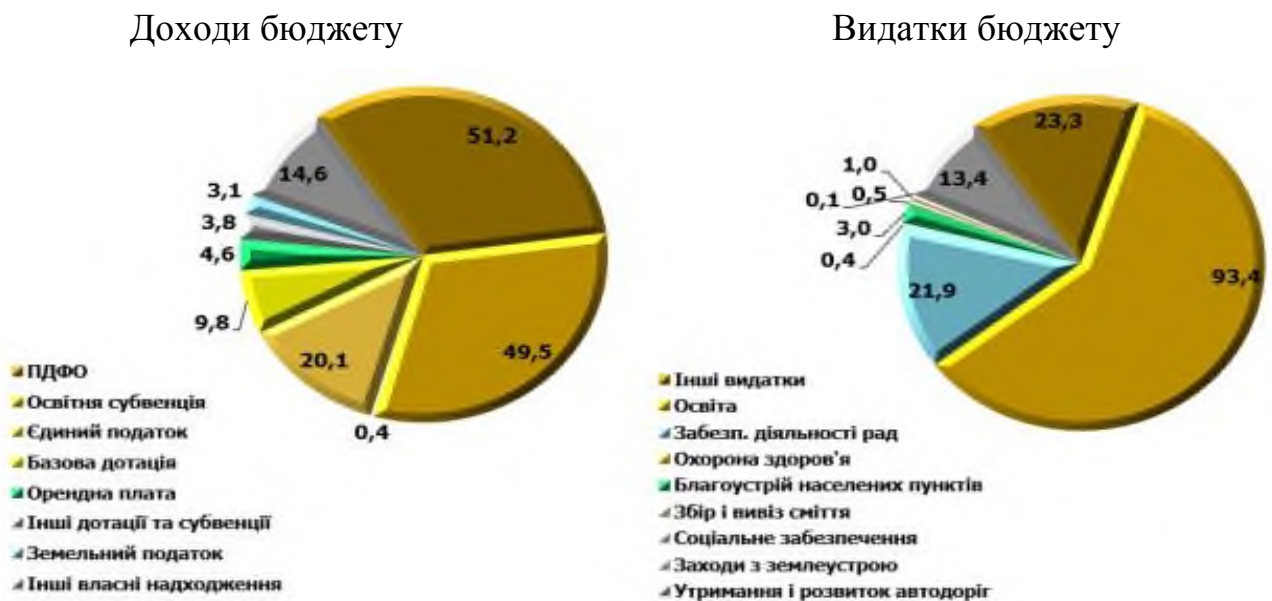

Рисунок 2.4 – Структура доходів та видатків бюджету Великоберезовицької територіальної громади у 2021 році [28]

Динаміка суб'єктів підприємницької діяльності на території Великоберезовицької територіальної громади станом на початок 2021 року показана на рис. 2.5.

Рисунок 2.5 – Динаміка суб'єктів підприємницької діяльності на території Великоберезовицької територіальної громади станом на початок 2021 року [28]

На території громади сім суб'єктів підприємництва задіяні у здійсненні експортних операцій. До них відносяться:

- ПАП «Агропродсервіс», що спеціалізується на здійсненні вирощування зернових, олійних та бобових культур, насіння, а також здійснює діяльність у сфері тваринництва, займаючись вирощуванням великої рогатої худоби;
- ТОВ «Видавництво «Школяр» - виготовляє канцелярські вироби із паперу;
- ФОП Ратушняк В.В. – виготовлення м'ясних консервів;
- ТОВ «Сім Сім» - здійснює діяльність щодо переробки й консервування фруктів та овочів;
- ФОП Паламарчук О.Р. – проводить операції оброблення, різання, оздоблення будівельного й декоративного каменю;

- ТОВ «Схід Захід» - спеціалізується на виробництві м'яса;
- ФОП Кропива О.В. – проводить виробництво виробів із пластмас.

2.2 Аналіз умов розвитку людського потенціалу та умов проживання жителів Великоберезовицької громади

Розглянемо демографічну ситуацію, що сформувалася у смт. Велика Березовиця та селах досліджуваної територіальної громади. Слід відмітити, що вона характеризується такими ж тенденціями, які властиві більшості громад в Україні, а саме: перевищенням смертності над народжуваністю населення. Зміни демографічного стану у населених пунктах, що пізніше увійшли до громади, станом до початку 2021 року, наведено на рис. 2.6.

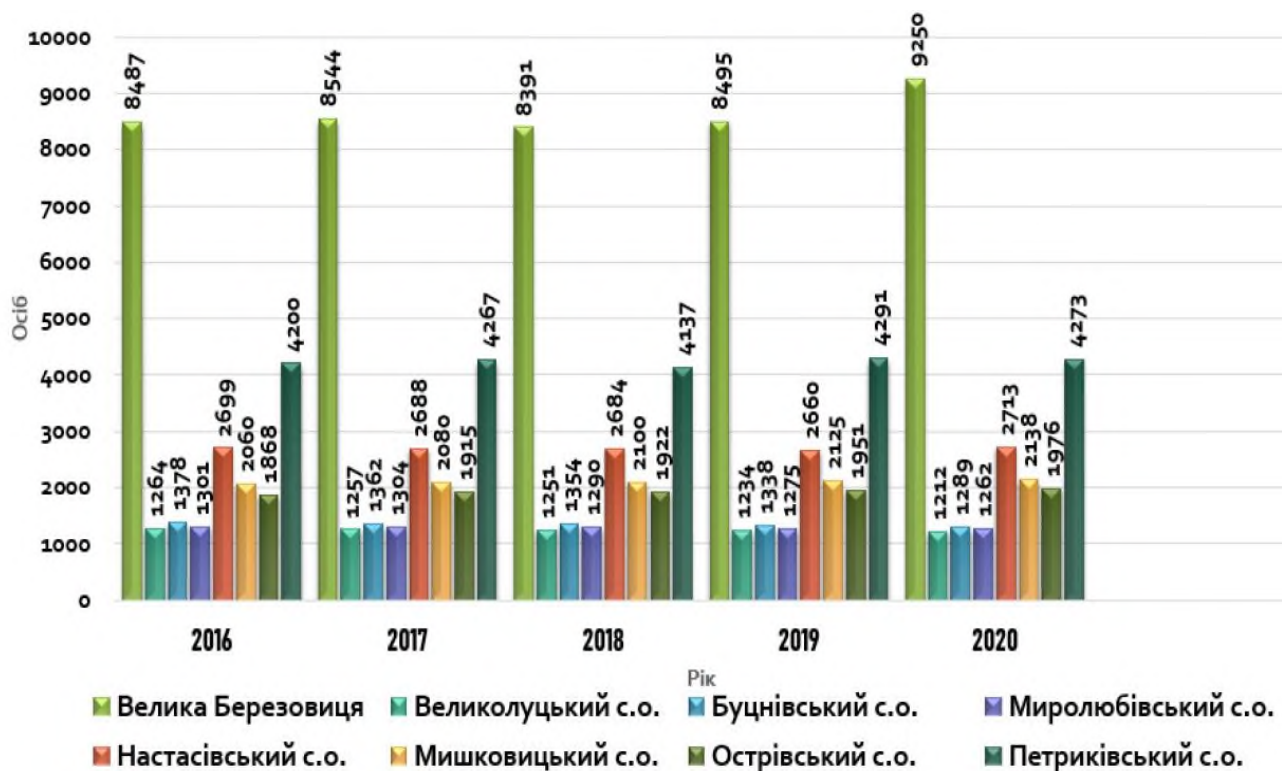

Рисунок 2.6 – Демографічна ситуація, що складалася у громаді до початку 2021 р. [28]

У Великоберезовицькій громаді відсоток працездатного населення дорівнює 63%, а 19 % припадає на населення, що є старшим працездатного

віку. Відсоткова величина жителів громади, що не досягли працездатного віку, становить дорівнює 18% (рис. 2.7) З цього можемо прийти до висновку, що більша частина жителів є працездатного віку.

Рисунок 2.7 – Структура населення Великоберезовицької територіальної громади за віком станом на 1.01.2021 року [28]

Динаміка зміни чисельності населення Великоберезовицької територіальної громади до початку 2021 року показана на рис. 2.8.

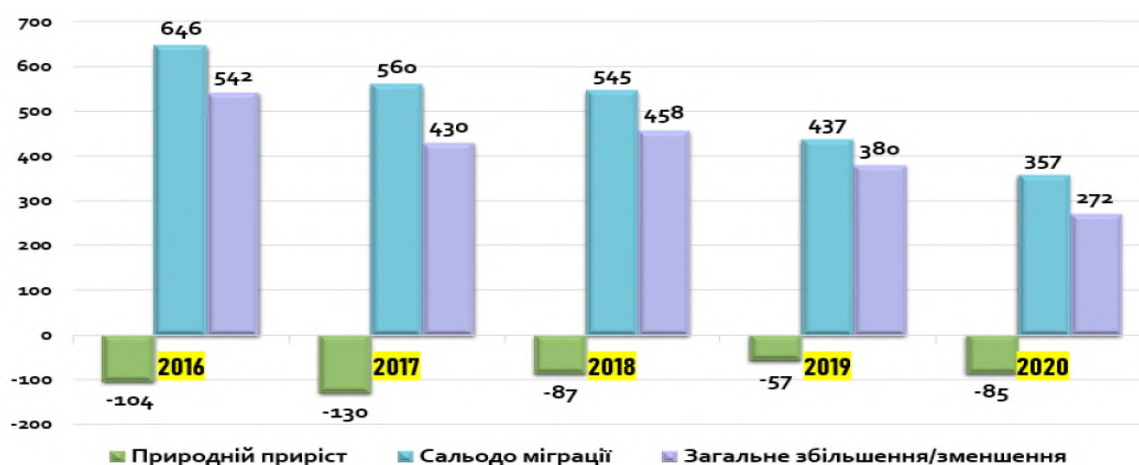

Рисунок 2.8 – Динаміка зміни чисельності населення Великоберезовицької територіальної громади до початку 2021 року [28]

Кількість працівників у найбільших роботодавців Великоберезовицької територіальної громади графічно відображена на рис. 2.9.

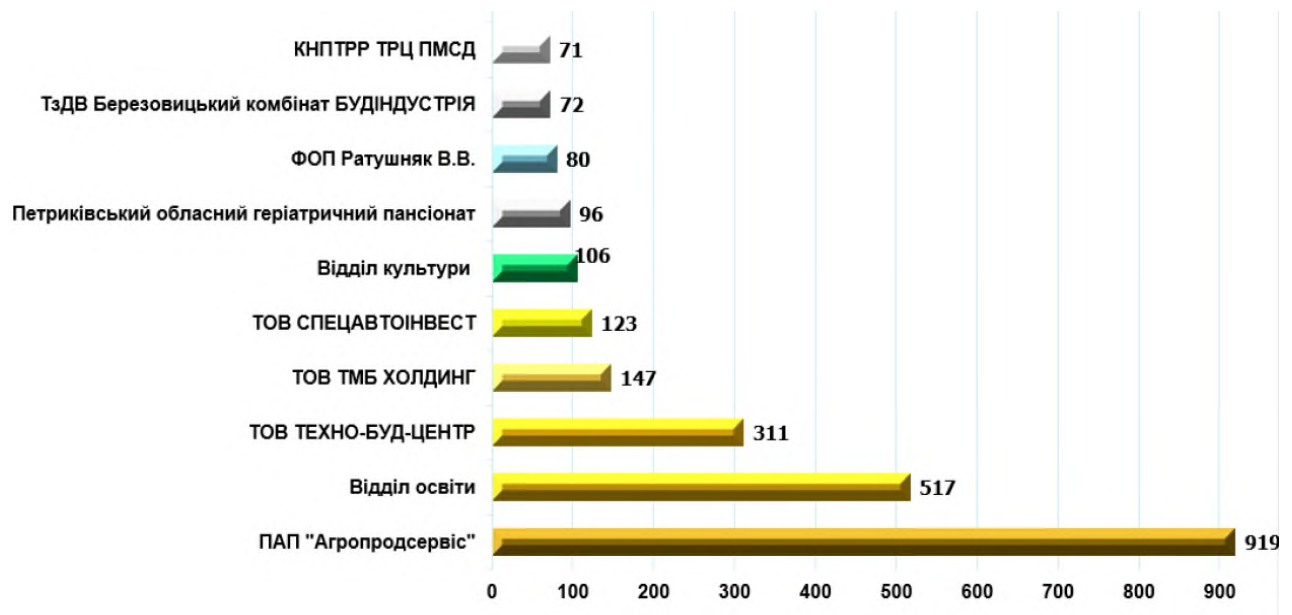

Рисунок 2.9 – Кількість працівників у найбільших роботодавців Великоберезовицької територіальної громади, осіб [28]

З рис. 2.9 видно, що найбільшу кількість жителів громади серед усіх підприємств, які тут розміщені, працює у ПАП «Агропродсервіс».

Усі заклади охорони здоров'я, що функціонують у Великоберезовицькій територіальній громаді, частково є забезпеченими необхідними для них медичними препаратами, тонометрами, холодильниками та іншим обладнанням. На сьогоднішній день наявні у громаді п'ять одиниць транспортних засобів, що обслуговують сім фельдшерсько-акушерських, три фельдшерських пункти, а також три амбулаторії.

У 2021 році використання коштів загального фонду на установи охорони здоров'я складало 2785,6 тис. грн. із загального та 20,0 тис. грн. - по спеціальному фонду.

На здійснення централізованих заходів із лікування хворих на цукровий і нецукровий діабет було використано 100% коштів загального фонду на суму 771,1 тис. грн. З них за рахунок субвенції було виділено 638,4 тис. грн., за

рахунок коштів, виділених селищним бюджетом - 132,7 тис. грн.

Також у 2021 році було використано 86 тис. грн. із загального фонду Великоберезовицької громади на цілі проведення зубопротезування для пільгових категорій населення, що проживають у даній територіальній громаді.

Одним з пріоритетних напрямів розвитку Великоберезовицької громади визначено задоволення прав жителів громади на здобуття якісної освіти, удосконалення засад, на яких здійснюється організація навчального процесу, забезпечення збереження й вдосконалення діяльності дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладів згідно із потребами, які існують у територіальній громаді.

Динаміка дошкільних і загальноосвітніх закладів Великоберезовицької територіальної громади станом на початок 2021 року наведена на рис. 2.10

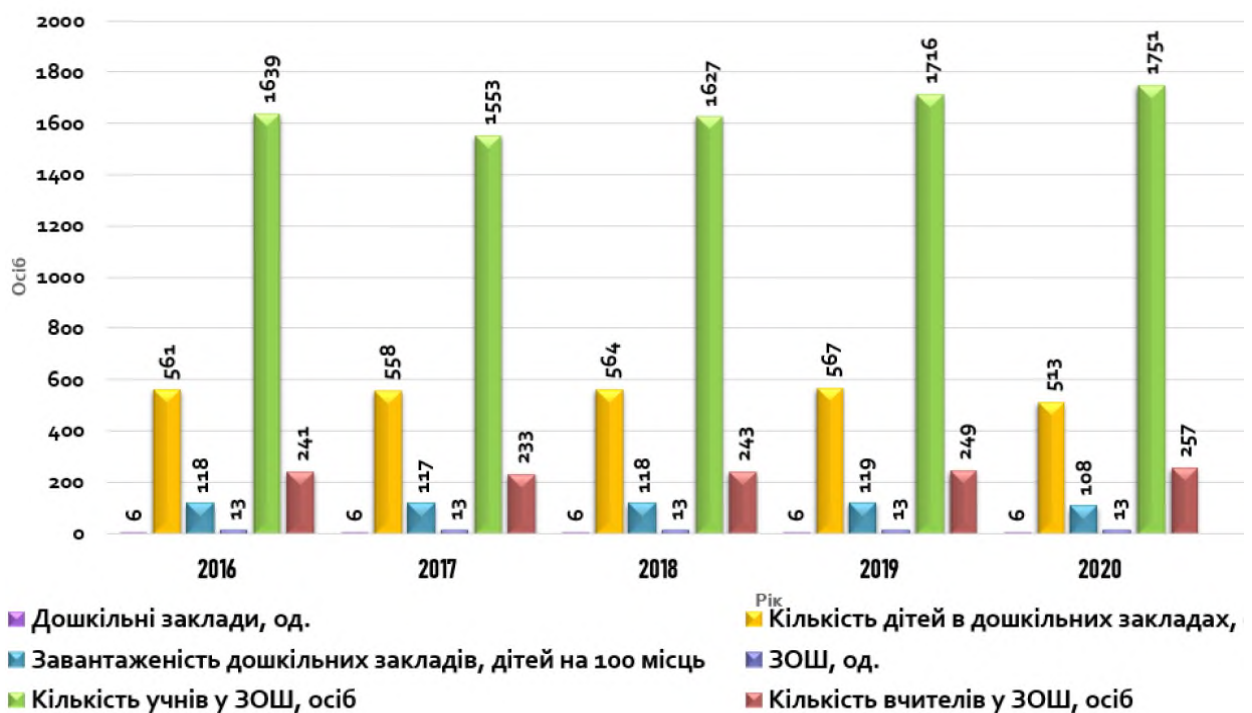

Рисунок 2.10 – Динаміка дошкільних і загальноосвітніх закладів Великоберезовицької територіальної громади станом на початок 2021 року [28]

За минулі роки мережа закладів дошкільної, а також загальної середньої освіти на території досліджуваної територіальної громади майже не

змінювалася, вона збалансована на даний час. Дуже відчутними проблемами виступають такі як відсутність чи переповненість закладів сфери дошкільної освіти у таких населених пунктах як Велика Березовиця, Петриків, Острів, Буцнів. На даний час актуальною є потреба завершення будівництва у селищі Велика Березовиця нової школи (на 600 дітей); проведення реконструкції під заклад сфери дошкільної освіти існуючого на даний момент приміщення школи, відкриття нової додаткової групи в селі Острів у закладі дошкільної освіти, а також відкриття в селі Петриків закладу дошкільної освіти, що передбачений на 120 місць.

Усього на даний час у громаді функціонує шість ДНЗ, причому кількість дітей, що перебували у дошкільних навчальних закладах громади, станом на перше вересня 2021 року становило 546 дітей. На цілі забезпечення харчування однієї дитини, що здійснювалося у дошкільних навчальних закладах, витрачалося 40,0 грн. у день на одну дитину.

За 2021 рік у Великоберезовицькій громаді було фактично проведено видатків на фінансування освіти у розмірі 105391,7 тис. грн., що становило 94,4% від показника уточненого плану. Зокрема, видатки на освіту із загального фонду становили 100730,9 тис. грн., або 95,3%, а зі спецфонду вони дорівнювали 4660,8 тис. грн., тобто 79,3%.

На цілі фінансування дошкільної освіти громади кошти, що відносяться до загального фонду, були використані на 93,2%, при цьому фактичні видатки становили 19767,1 тис. грн. Фактичні видатки, здійснені зі спеціального фонду Великоберезовицької громади, дорівнювали 2475,6 тис. грн., або 68,8%. У тому числі було виділені кошти на такі цілі:

- закупівлю обладнання, а також предметів, що перебувають у довгостроковому користуванні - 347,1 тис. грн.;
- проведення капітального ремонту ДНЗ села Острів – у сумі 1726,1 тис. грн.;
- витрати на закупівлю продуктів харчування ДНЗ були рівні 402,4 тис. гривень, джерелами їх покриття були надходження у вигляді батьківської плати

за харчування.

На цілі функціонування закладів загальної середньої освіти у Великоберезовицькій громаді використання коштів загального фонду складало 94%, причому фактичні видатки становили 21778,2 тис. грн. при уточненому плані у сумі 23163,5 тис. грн.

Із спеціального фонду сума фактичних видатків Великоберезовицької громади становили 1272,4 тис. грн., у тому числі дані кошти були спрямовані:

- на придбання предметів довгострокового користування та обладнання - 746,1 тис. грн.;

- здійснення капітального ремонту шкіл - 395,4 тис. грн. Зокрема, на ці кошти було здійснено капітальний ремонт Петриківської ЗОШ на суму 300,0 тис. грн.;

- на виготовлення проектно - кошторисної документації, а також технічного нагляду, проведення експертизи проектно - кошторисної документації було спрямовано 95,4 тис. грн.

Із власних надходжень, які мали бюджетні установи, були здійснені видатки із спецфонду у сумі 15,1 тис. грн.

У Великоберезовицькій територіальній громаді на даний час функціонує дев'ять закладів, що відносяться до закладів загальної середньої освіти, у тому числі: три навчальних заклади I-III ступенів, два навчальних заклади I -II ст., два навчальних заклади першого ступеня, дві опорних школи - Настасівська і Мишковицька із чотирма філіями.

Чисельність учнів, які навчалися у загальноосвітніх навчальних закладах даної громади станом на 1.09.2021 року дорівнювала 1767 особи, із них 20 осіб навчалися на заочній формі.

Із загального фонду бюджету громади було фактично використано - 159,3 тисяч гривень при уточненому плані в сумі 169,5 тисяч гривень для фінансування діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. Із спеціального фонду величина фактичних видатків на дані цілі становила 25,4 тис. грн.

У галузі освіти у 2021 році було проведено фінансування видатків,

передбачених місцевими програмами для забезпечення:

- оздоровлення і відпочинку дітей Великоберезовицької селищної ради на період 2021-2025 років» у сумі 150,0 тис. грн.;

- роботи із обдарованою учнівською молоддю, що передбачено місцевою програмою, розрахованою на 2021-2023 роки, у сумі 167,9 тисяч гривень.

За 2021 рік у сфері культури й мистецтва було освоєно із загального фонду 9268,4 тис. грн., у той час як уточнений план становив 9593,6 тисяч гривень, тобто 96,6% до даного плану. Мережа закладів культури у 2021 році включала:

- дванадцять бібліотек;
- дванадцять клубних закладів;
- одинадцять аматорських, народних колективів;
- одна централізована бухгалтерія.

Із спецфонду фактичні видатки становили 339,4 тис. грн., з них на цілі поповнення бібліотечного фонду - 148,1 тисячі гривень.

Пріоритетним для Великоберезовицької громади є забезпечення збереження та розвитку лікувально-профілактичних установ. Кількість осіб, що уклали декларації в закладах охорони здоров'я старостинських округів Великоберезовицької територіальної громади у 2021 р., показана на рис. 2.11.

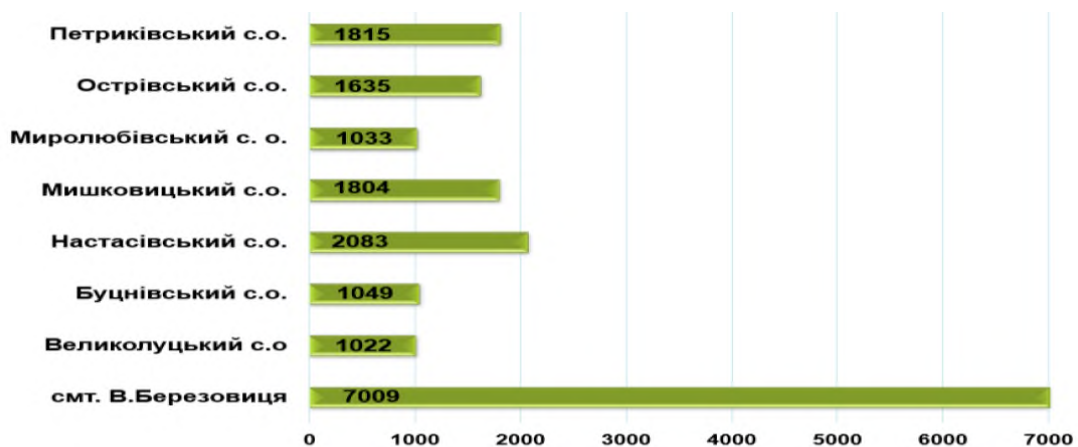

Рисунок 2.11 – Кількість осіб, що уклали декларації в закладах охорони здоров'я старостинських округів Великоберезовицької територіальної громади у 2021 р. [28]

Стан охорони здоров'я первинної ланки Великоберезовицької громади значно впливає на стан здоров'я її населення, що сприятиме подоланню несприятливих демографічних тенденцій.

У Великоберезовицькій територіальній громаді значна увага приділяється питанням втілення державної політики, що стосується галузі культури, забезпечення оптимальних умов для її розвитку, сприянню відродження колективів традиційної народної творчості.

Зкладами культури громади проводилися різноманітні масові заходи, що були приурочені до настання пам'ятних і календарних дат. У громаді існують відомі колективи художньої самодіяльності, а також окремі виконавці, що брали активну участь в різноманітних фестивалях та конкурсах.

Великоберезовицька громада налічує шість будинків культури, сім сільських клубів, дванадцять бібліотек. Всі заклади вимагають проведення ремонту, частково таокж опалення, причому є необхідність у ремонтах як поточних, так і капітальних.

Чисельність спортивних об'єктів Великоберезовицької територіальної громади відображена на рис. 2.12.

Рисунок 2.12 – Чисельність спортивних об'єктів Великоберезовицької громади

Відчутна роль у спортивному житті Великоберезовицької громади належить лижній базі, що розташована у селі Острів. Слід відмітити, що сьогодні вона потребує термінової реконструкції, оскільки перебуває в незадовільних умовах. На цій базі займаються молоді лижники громади, вони демонструють високі результати, беручи участь у всеукраїнських змаганнях, але належної інфраструктури, необхідної для проведення навчально-тренувального процесу, на даний час не створено.

Великоберезовицька громада володіє значним людським потенціалом, має власні перспективи розвитку. Враховуючи це, актуальним на перспективу є облаштування майданчиків, що мають штучне покриття. Вони будуть хорошою базою для спортивного розвитку школярів у громаді.

Територія громади охоплює підприємницьку діяльність, яка здійснюється 82 об'єктами торгівлі (рис. 2.13).

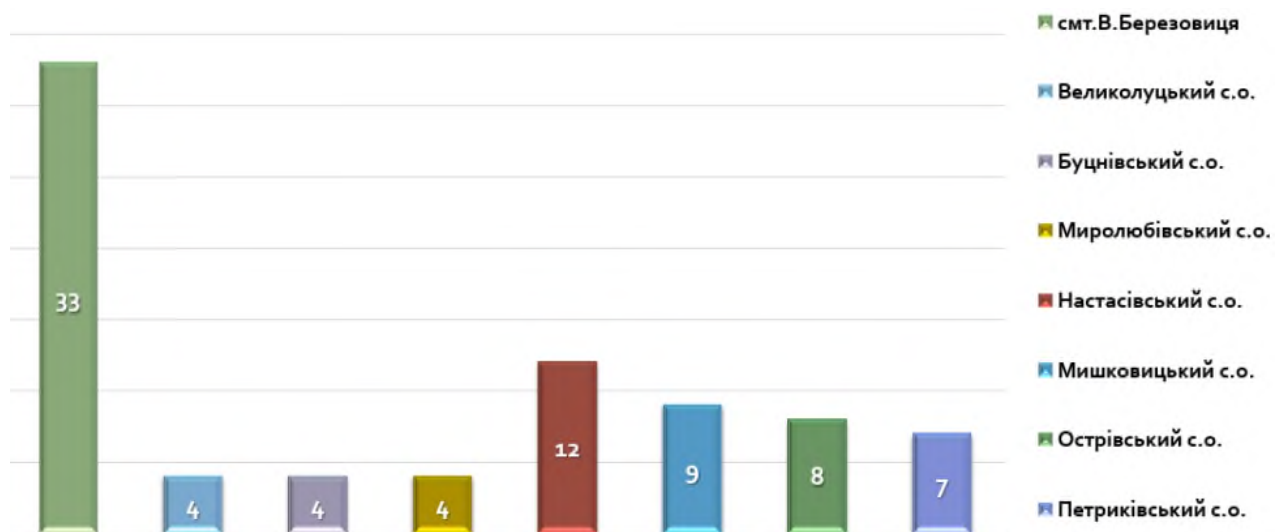

Рисунок 2.13 – Об'єкти закладів торгівлі, що розміщені на території Великоберезовицької територіальної громади [28]

У громаді у с. Петриків, розміщений торговий комплекс «Західний». На ньому здійснюють оптову й роздрібну торгівлю біля треста суб'єктів підприємницької діяльності. Тут же нещодавно розпочав роботу супермаркет «АТБ». Серед закладів готельного бізнесу можна виділити 6 готелів, що готові

розмістити до триста сорока осіб.

У Великоберезовицькій територіальній громаді функціонує ряд закладів побутового обслуговування, що розміщені на її території (рис.2.14).

Рисунок 2.14 – Заклади побутового обслуговування, розміщені на території Великоберезовицької територіальній громаді [28]

У Великоберезовицькій громаді розміщені туристичні об'єкти, маршрути, проте вони є не достатньо обстеженими та вивченими. Необхідним є проведення їх благоустрою.

Визначними туристичними об'єктами, розміщеними у громаді, є:

- міст-віадук, який збудований у 1895-1897 роках під час Першої світової війни та розташований у с.Буцнів;
- зимове містечко, розташоване у с. Настасів;
- Острівське джерело, що є гідрологічною пам'яткою природи, яке відоме своєю цілющою водою.

У Великоберезовицькій територіальній громаді потребує термінового покращення стан навколишнього середовища. Негативний вплив на екологію громади має те, що у ній розташовані фільтраційні ставки, які відносяться до очисних споруд міста Тернополя (площею близько 41 гектара). Також тут

розташована газова компресорна станція. До важливих екологічних проблем громади можна віднести недосконалу систему очищення стічних вод, каналізації. Можна відмітити наявність каналізаційної мережі лише у багатоповерхових будинках, а також частині приватних домогосподарств, адміністративному центрі, деяких населених пунктах громади. У більшості ж сіл каналізація відсутня, населення змушене користуватися користується вигрібними ямами, індивідуальними септиками. До істотних екологічних проблем громади можна також вінести агресивні методи ведення сільського господарства великими агропідприємствами та індивідуальними приватними агровиробниками, а це негативно впливає на флору, фауну, водні ресурси громади.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА СТВОРЕННЯ КОМФОРТНИХ УМОВ ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИКОБЕРЕЗОВИЦЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1 Проєкт створення у громаді Коворкінг-центру

З метою забезпечення розвитку людського потенціалу Велико-бerezовицької територіальної громади пропонуємо створення у громаді Коворкінг-центру.

Метою проєкту виступає створення умов, необхідних для розвитку трудових ресурсів, здійснення професійної орієнтації населення громади через навчання з основ підприємництва серед молоді громади, а також отримання ними професійних навичок, знань та вмінь, що будуть використані ними для започаткування власного бізнесу, а також сприяння процесу професійного зростання, самореалізації молоді.

Завданнями проєкту виступають:

- надання можливостей мешканцям громади отримання і покращення професійних знань, навичок;
- заохочення до здійснення підприємництва, розвиток ресурсів праці у громаді;
- формування додаткових джерел доходів, що можуть отримати діти та молодь громади у результаті реалізації виробленої ними продукції, послуг;
- постачання жителів громади додатково наданими продукцією, послугами.

Актуальність проєкту зумовлена тим, що велика частина жителів громади були змушені виїжджати за кордон країни у пошуках роботи. Там вони переважно виконують малокваліфіковану роботу, часто змушені працювати у несприятливих умовах, при цьому втрачаючи своє здоров'я та можливість

досягнення професійного зростання, а також самореалізації. Це може призвести до того, що на території громади в перспективі буде мало кваліфікованих працівників, а це може негативно позначитися на соціальному й економічному розвитку даної громади.

Проект націлений на створення умов того, щоб учні старших класів шкіл у громаді, молодь, а також усі зацікавлені жителі громади отримали можливість вдосконалювати свої вміння, одержувати консультації щодо пошуку необхідної інформації, а також отримувати навички щодо започаткування власного бізнесу.

Даний проект заслуговує на реалізацію у Великоберезовицькій громаді тому, що ній знаходиться достатньо велика кількість молодих людей, що хочуть і готові, не виїжджаючи за кордон, вчитися і працювати у своїй рідній громаді, працюючи у сфері виробництва продукції, надання різноманітних послуг, приносячи користь громаді від своєї діяльності.

У громаді започатковано роботу Молодіжної ради громади, за якою буде закріплено функції адміністрування роботи Коворкінг центру. Основними етапами реалізації зазначено проекту виступають наступні (рис. 3.1):

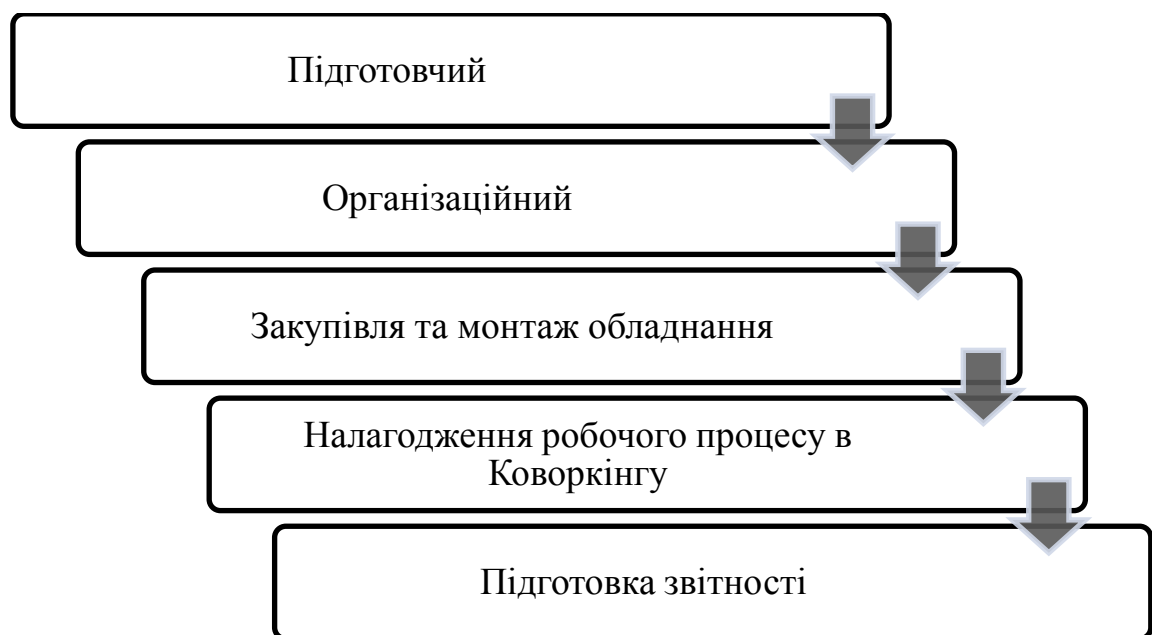

Рисунок 3.1 - Основні етапи реалізації проекту створення у Великоберезовицькій громаді Коворкінг-центру

Даним проектом передбачено створення центру, який би здійснював підтримку бізнесу, забезпечував розвиток підприємництва, тобто коворкінг громади. Це передбачає створення й облаштування діяльності відкритого коворкінг-простору, призначеного для молоді, дітей, місцевого бізнесу у громаді, а становив місце, де будуть проведені тренінги з тематики започаткування й розвитку бізнесу, організовані майстер-класи.

Проект включатиме заходи щодо створення і облаштування коворкінг-простору, що призначений для молоді, дітей, місцевого бізнесу громади і є відкритим для всіх зацікавлених осіб у громаді, а також умови для проведення тренінгів щодо започаткування в розвитку бізнесу, спрямованих передусім на молоде покоління, організацію та проведення майстер-класів. Проект передбачає придбання комп'ютерного обладнання та меблів, необхідних для організації проведення тренінгів, а також здійснення ремонту приміщення, що буде обладнане під коворкінг-простір.

Заходи, що планується реалізувати в рамках проекту створення у громаді «Коворкінг-центру», відображено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Заходи проекту започаткування у Великоберезовицькій територіальній громаді «Коворкінг-центру»

Назва етапу	Перелік заходів	2023 рік			
		1 кв.	2 кв.	3 кв.	4 кв.
1	2	3	4	5	6
1. Підготовчий	1.1. Формування ініціативної групи щодо створення Коворкінгу. 1.2. Проведення засідання ініціативної групи з питань створення Коворкінгу. Підготовка операційного плану реалізації та розподіл завдань між членами групи. Реалізація інших підготовчих заходів.				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
2. Організаційний	<p>Етап 2. Проведення облаштування приміщень, у яких буде розміщено Коворкінг центр.</p> <p>2.1. Організація проведення конкурсу та здійснення відбору підрядника, що буде здійснювати ремонт приміщення, у якому буде розміщуватися Коворкінг.</p> <p>2.2. Укладання з переможцем конкурсу Договору на проведення робіт щодо ремонту приміщення.</p> <p>2.3. Виконання ремонтних робіт.</p>				
3. Закупівля та монтаж обладнання	<p>3.1. Проведення закупівлі обладнання згідно технічного опису предметів закупівлі у відповідності із погодженим переліком.</p> <p>3.2. Установлення та процес налагодження роботи обладнання.</p> <p>3.3. Здійснення введення в експлуатацію приміщення Коворкінгу.</p>				
4. Налагодження робочого процесу в Коворкінгу	<p>4.1. Підбір та підготовка адміністративного персоналу для організації роботи Коворкінгу.</p> <p>4.2. Підготовка положення про організацію роботи Коворкінгу.</p> <p>4.3. Розробка плану роботи Коворкінгу.</p> <p>4.4. Проведення інформаційної кампанії для промоції послуг Коворкінгу та залучення клієнтів.</p> <p>4.5. Урочисте відкриття Коворкінгу із залученням місцевих ЗМІ, блогерів та представників цільових груп.</p> <p>4.6 Проведення тренінгів та майстер-класів для дітей і молоді громади</p>				
5. Підготовка звітності	<p>5.1. Проведення оцінки якості виконання проекту.</p> <p>5.2. Підготовка фінансової та описової звітності про виконання проекту.</p>				

Планована тривалість запропонованого проєкту буде становити дванадцять місяців (1 рік).

Проведемо розрахунок витрат для забезпечення впровадження діяльності коворкінг-центру. Витрати на підготовку приміщення центру у Веоликобerezовицькій територіальній громаді відображено у табл. 3.2.

Отже, прогнозовані витрати на підготовку приміщення Коворкінг-центру у Великобerezовицькій територіальній громаді складатимуть 350000 грн.

Таблиця 3.2 – Прогнозовані витрати на підготовку приміщення Коворкінг-центру у Великобerezовицькій територіальній громаді

Назва статті витрат	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Виконання робіт із ремонту приміщень і санвузлів Коворкінг-центру	85000,00	Кошти громади
Будівельні матеріали для проведення ремонту приміщень і санвузлів	265000,00	Кошти громади
Всього витрат	350000	Кошти громади

Наступним кроком після підготовки приміщення для роботи Коворкінг-центру є придбання та доставка меблів. Плануємо обладнати даний центр кріслами, столами, партами, вішалками, магнітною дошкою, креативним модульним стелажем. Проєктні витрати на дані заходи наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Проектні витрати на придбання меблів для Коворкінг-центру

Назва статті витрат	Кількість	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Крісло конференційне	15	2 699	40485	Грантові кошти
Крісло-мішок	20	800	16000	Грантові кошти
Стіл офісний	2	2000	40000	Грантові кошти
Комплект меблів: парта із стільцем (трансформер)	15	3462	51 930	Грантові кошти
Вішалка настінна Тиса-9	10	1670	167000	Грантові кошти
Магнітна дошка в алюмінієвій рамі	1	895	895	Грантові кошти
Креативний модульний стелаж (комплект)	1	3650	3650	Грантові кошти
Всього витрат			133660	

Отже, загальні проектні витрати на придбання меблів для Коворкінг-центру становитимуть 133660,0 грн.

Також є необхідним забезпечити Коворкінг-центру необхідним технічним оснащенням, що буде включати: ноутбук, БФП, проектор, проекційний екран, маршрутизатор TP-LINK, фотоапарат, акустичну систему, комплект акустики.

Витрати на придбання оргтехніки та обладнання для Коворкінг-центру відображено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 - Витрати на придбання оргтехніки та обладнання для Коворкінг-центру

Назва статті витрат	Кількість	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Ноутбук	15	13000	195 000	Грантові кошти
Багатофункціональний пристрій	1	7000	7000	Грантові кошти
Проектор	1	13450	13450	Грантові кошти
Проекційний екран	1	2300	2300	Грантові кошти
Маршрутизатор TP-LINK	1	1850	1850	Грантові кошти
Фотоапарат	1	22300	22300	Грантові кошти
Акустична система	1	8200	8200	Грантові кошти
Комплект акустики	1	62000	62000	Грантові кошти
Всього витрат			312 100	

З даними табл. 3.4 робимо висновок, що витрати на придбання оргтехніки та обладнання для Коворкінг-центру становитимуть 312 100 грн.

Також плануємо, що у Коворкінг-центрі повинні бути створені умови для приготування їжі, тому плануємо провести його оснащення необхідним кухонним обладнанням. Дані розрахунку витрат на придбання кухонного обладнання для Коворкінг-центру можна простежити з табл. 3.5.

Таблиця 3.5 - Витрати на придбання кухонного обладнання для коворкінг-центру

Назва статті витрат	Кількість	Ціна, грн.	Вартість, грн.	Джерело фінансування
Кутовий кухонний гарнітур	1	12650	12650	Грантові кошти
Холодильник	1	16500	16500	Грантові кошти
Машина для приготування кави	1	12000	12000	Грантові кошти
Електрочайник	2	800	1600	Грантові кошти
Кулер для води	1	2650	2650	Грантові кошти
Набір кухонного приладдя (чашки, ложки, тарілки тощо)	1	4700	4700	Грантові кошти
Інші витрати		3800	3800	Грантові кошти
Всього витрат			53 900	

За даними табл. 3.5 робимо висновок, що витрати на придбання кухонного обладнання для коворкінг-центру становитимуть 53900 грн.

Розрахунок загальних капітальних витрат на створення коворкінг-центру у Великоберезовицькій територіальній громаді показано у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Розрахунок загальних капітальних витрат на створення коворкінг-центру у Великобerezовицькій територіальній громаді

Назва статті витрат	Сума, грн.
Ремонт приміщення	350000
Облаштування кухні	53 900
Облаштування приміщення	133660
Оргтехніка	312 100
Всього витрат	849660

Проведений розрахунок показав, що загальна величина капітальних витрат на створення коворкінг-центру у Великобerezовицькій територіальній громаді становитиме 849660 грн.

Розподіл даних витрат за джерелами фінансування наступний:

- за кошти громади – 350000 грн.;
- грантові кошти - 499 660 грн.

Структура фінансування проєкту (у відсотках) наведена на рис. 3.1.

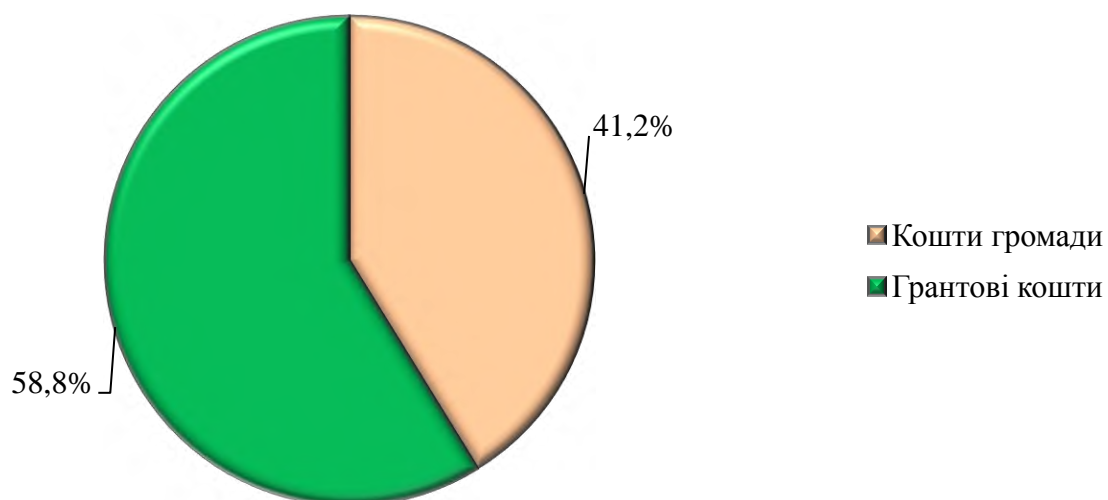

Рисунок 3.1 - Структура фінансування проєкту створення коворкінг-центру у Великобerezовицькій територіальній громаді

Від проєкту прогнозуємо такі очікувані результати: місцевою молодіжкою та іншими зацікавленими сторонами буде активно використовуватися простір Коворкінг для того, щоб досягнути розробки, розвитку своїх проєктів, їх успішної реалізації. Зокрема, буде організовано проведення тренінгу щодо того, як розпочати власний бізнес у громаді. Молодіжна Рада загалом та Коворкінг центр стануть осередком, що буде виявляти активність у процесах розвитку місцевої громади. Також необхідно при цьому досягнути підтримки бізнесу, що діє у громаді, задля заохочення до підприємництва, пошуку інвесторів, розвитку кадрового потенціалу, яким володіє громада.

3.2 Пропозиції щодо впровадження у Великоберезовицькій територіальній громаді діяльності Мобільного кінотеатру

Пропонуємо у Великоберезовицькій територіальній громаді впровадити роботу мобільного кінотеатру, що буде виступати в якості унікального простору, що забезпечуватиме відпочинок усіх вікових, соціальних груп мешканців Великоберезовицької громади, що буде сприяти об'єднанню громади задля розвитку культурної свідомості населення та організації їх якісного дозвілля. Це буде пересувний кінотеатр, який буде в основному орієнтуватися на показ вітчизняних фільмів, який буде здійснюватися на свіжому повітрі біля місць проживання жителів громади. Також додатково діяльність мобільного кінотеатру може бути використаний як платформа для налагодження взаємодії місцевої влади Великоберезовицької територіальної громади із її жителями.

Метою проєкту є:

а) задоволення потреб жителів Великоберезовицької територіальної громади в якісній, корисній, цікавій праці та дозвіллі. У результаті буде змога забезпечити пізнавального проведення часу з родиною і друзями;

б) популяризація вітчизняного й зарубіжного якісного кіно, що сприятиме правильному формуванню життєвого і творчого світогляду молодих людей та дітей;

в) проведенню формування певної культури кіноперегляду, якою володіє населення громади, покращення дозвілля жителів;

г) використання вільного часу мешканців Великоберезовицької територіальної громади на цікавий та інформативний відпочинок із друзями, наодинці або сім'єю;

д) створення дієвого каналу комунікацій, що існуватиме між міською владою та мешканцями, формування прямого зв'язку мешканців із владою.

Реалізація проекту впровадження мобільного кінотеатру під відкритим небом буде сприяти вирішенню ряду проблем шляхом:

а) організації якісного дозвілля, що не буде залежати від місця проживання мешканців, так як передбачається мобільність кінотеатру, здійснення показу фільмів в різних районах Великоберезовицької територіальної громади;

б) залучення жителів громади до культурного життя;

в) розширення культурної свідомості людей, з використанням демонстрації продуктів вітчизняного кінематографу;

г) створення сучасної платформи, що дасть можливість налагодити пряму взаємодію між владою та її рядовими мешканцями. Перед початком кожного кінопоказу представники влади зможуть поспілкуватися із жителями громади, і тим самим будуть створені овірливі стосунки, що виникають у неформальному середовищі;

д) підтримання населення у часи пандемії, забезпечення формування нових форм суспільних комунікацій, оскільки брак спілкування може спричинювати депресію;

е) проведення об'єднання груп населення, що відносяться до різних вікових і соціальних груп, усунення культурної розшарованості шляхом організації спільного дозвілля.

Ідея створення мобільного кінотеатру спрямована на вирішення проблеми, де і як можна цікаво відпочити, перебуваючи ввечері на свіжому

повітрі. Це має бути простір, у якому люди зможуть разом збиратися для спільної мети, а саме фізичного та духовного відпочинку.

У процесі реалізації проєкту буде необхідно вирішувати такі завдання:

- створення оргкомітету, до складу якого увійдуть ініціатори проєкту, представники влади Великоберезовицької громади, мешканці населених пунктів громади, громадські лідери;

- формування графіку показів фільмів мобільним кінотеатром на сезонний період;

- закупівля апаратури та обладнання, яке буде необхідне для забезпечення організації комфортного відпочинку людей;

- виготовлення афіш, а також надання інформації щодо роботи мобільного кінотеатру через сторінки, що створені у соціальних мережах;

- організація кінопоказів мобільним кінотеатром по населених пунктах Великоберезовицької громади. При цьому планується проводити демонстрацію кінострічок за визначеною тематикою (патріотичні, розвиваючі, історичні, мультфільми для дітей тощо);

- залучення представників влади, громадських лідерів для спілкування із мешканцями Великоберезовицької громади у неформальному середовищі, що буде сприяти формуванню довірливих відносин між громадою і місцевою владою;

- організація проведення анкетування, а також опитування відвідувачів кіносеансів мобільного кінотеатру за допомогою соціальних мереж, де вони зможуть висловити свої уподобання.

Впровадження роботи мобільного кінотеатру передбачатиме такі заходи:

- налагодження процесу повідомлення організаційним комітетом мешканців Великоберезовицької громади щодо графіку проведення кінопоказів (використовуючи афіші, запрошення, постери, сторінки у соцмережах та ін.);

- забезпечення підготовки засобів для проведення кінопоказу (вивезення, розташування та налагодження обладнання безпосередньо на місці, де буде проводитися захід);
- здійснення опитування серед відвідувачів, інших активних жителів громади;
- надання можливості виступів перед мешканцями громади волонтерів, лідерів громадської думки, представників місцевої влади щодо ініціатив та нових проєктів;
- проведення кіносеансу;
- демонтаж обладнання, його транспортування у місце гарантованого збереження;
- забезпечення зворотного зв'язку із жителями громади, корегування тематики фільмів.

Проєкт не передбачає наявності жодних обмежень, що стосуються доступу представників різних соціальних статусів, можливостей, віку та статі віку, статі до участі у кінопереглядах.

Кошторис проєкту впровадження мобільного кінотеатру у Великоберезовицькій територіальній громаді наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Кошторис проєкту впровадження мобільного кінотеатру у Великоберезовицькій територіальній громаді

Найменування товару	Кількість, од;	Ціна за одну одиницю, грн	Загальна вартість
1	2	3	4
Проєктор	1	15 549	15 549
Стійка для ноутбука та проєктора	1	1599	1599
Ноутбук	1	14999	14999
Екран підвісний моторизований	1	7680	7680

Продовження таблиці 3.7

1	2	3	4
Портативна акустична система	1	15399	15399
Універсальний штатив для проєкційного екрану	1	1150	1150
Кабель (5м)	2	230	460
Дизельний генератор	1	75299	75299
Мережевий фільтр 1,8 м	2	200	400
Крісло «груша» (мішок)	60	800	48000
Контейнер для сортування сміття	7	300	2100
Подовжувач на катушці (кабель 50 метрів) із заземленням	2	2 070	4140
Декоративні ліхтарики для освітлювання території	25	80	2000
Загальна вартість витрат			18877,5

Отже, орієнтовна вартість проєкту впровадження мобільного кінотеатру у Великоберезовицькій територіальній громаді становитиме згідно даних кошторису 258697,5 грн.

Проведемо розрахунок очікуваних доходів від діяльності мобільного кінотеатру. Ціна 1 квитка буде становити 80 грн. Проводимо розрахунок доходів із врахуванням кількості глядачів – 60 осіб, які плануються бути присутніми під час одного перегляду фільмів.

Так як це кінотеатр під відкритим небом, то він буде функціонувати протягом теплої пори року за умов сприятливої погоди. Загалом планується 30 сеансів показу фільмів на рік.

Тоді очікувана сума доходу на один сезон становитиме:

$$80 \times 60 \times 30 = 144000 \text{ грн.}$$

Розрахунок економічної доцільності проєкту впровадження роботи мобільного кінотеатру під відкритим небом відображений у табл. 3.8.

Таблиця 3.8. – Розрахунок економічної доцільності проекту впровадження роботи мобільного кінотеатру під відкритим небом

Показники	Одиниці виміру	Значення показника
Кількість глядачів на 1 сеанс	чол.	60
Кількість сеансів за сезон	од.	30
Ціна 1 квитка	грн.	80
Загальна виручка за сезон	грн.	144000
Поточні витрати (за сезон) всього,	грн.	90740
з них: - амортизація обладнання	грн.	51740
- реклама кінопоказів	грн.	9000
- транспортні затрати	грн.	20000
- інші витрати	грн.	10000
Прибуток за сезон	грн.	53260
Термін окупності вкладень	роки	3,5

Термін окупності вкладень обчислимо як відношення величини капітальних витрат проекту до очікуваної суми прибутку за один сезон:

$$188775 / 53260 = 3,5 \text{ року}$$

Даний проєкт приносить громаді наступні вигоди:

- для громади, яка матиме можливість бути залученою до культурного життя, отримуватиме на практиці досягнення інклюзивних завдань, що стоять перед владою;

- для місцевої влади, яка шляхом впровадження унікального суспільного проєкту буде реалізовувати ширше та якісніше культурну політику, у тому числі її інклюзивну складову, а це буде наближувати владні послуги до місць, у яких здійснюється проживання людей, дасть суспільну підтримку для необхідних ініціатив та проєктів у громаді;

- діти та підлітки отримують можливість мати комфортне дозвілля під наглядом батьків за місцем їх проживання;

- молодь віком від 18 до 35 років буде насолоджуватися можливістю долучатися до культурного й інформаційного життя громади;
- мешканці середнього віку будуть продовжувати свій розвиток, здійснювати спілкування;
- люди з обмеженими можливостями, а також літні люди будуть відчувати себе залученими до культурного повноцінного життя громади.

Розглянемо очікувані соціальні результати, що будуть спостерігатися у випадку реалізації даного проєкту.

Короткострокові очікувані результати проєкту:

- організація якісного відпочинку для різних груп мешканців громади;
- можливість безкоштовного залучення культурного життя і дозвілля громади людей із особливими потребами;
- залучення молоді до проведення якісного відпочинку, без алкоголю і гаджетів;
- популяризація продукції, що вироблена вітчизняним кінематографом;
- одержання суспільної підтримки для влади, налагодження зворотнього зв'язку із населенням;
- облаштування зон дозвілля, що буде викликати у жителів позитивні емоції, а також задоволення від цікаво проведених вихідних.

Довгостроковими очікуваними результатами проєкту будуть:

- формування національних цінностей, правильних традицій для молоді;
- розвиток української культури;
- формування дружніх відносин, що складаються між владою та громадою;
- поява нових ідей;
- зміна моделі поведінки, а також мислення мешканців громади до соціальної єдності.

РОЗДІЛ 4

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Ризик як кількісна оцінка небезпек

Нешасні випадки, аварії, катастрофи, які супроводжуються смертельними випадками, травмами, скороченням тривалості життя, шкодою здоров'ю та природному середовищу є наслідками прояву небезпек. Завжди постає проблема оцінки цих наслідків. Кількісна оцінка збитків, заподіяних небезпекою, залежать від багатьох факторів, наприклад, від кількості людей, що знаходились у небезпечній зоні, кількості та якості матеріальних цінностей, що перебували там, природних ресурсів тощо. Кожен вид шкоди має своє кількісне вираження. Наприклад, кількість загиблих, поранених чи хворих, площа зараженої території, площа лісу, що вигоріла, вартість зруйнованих споруд тощо. Перший кількісний спосіб визначення шкоди - це вартісний, тобто визначення шкоди у грошовому еквіваленті. Другою, універсальною, найбільш розповсюдженою оцінкою небезпечності є ризик. Його можна назвати ще фактором потенційної небезпеки

Ризик - кількісна оцінка небезпеки, це відношення числа тих чи інших небажаних реалізованих наслідків (n), до максимально можливої їх кількості (N_1) за конкретний період часу: $R = n/N$, тобто це частота реалізації небезпечностей. Він є супутником будь-якої діяльності людини.

Наведена формула дозволяє розрахувати розміри індивідуального, групового та загального ризику. При оцінці загального ризику величина N визначає максимальну кількість усіх подій, а при оцінці групового ризику - максимальну кількість подій у конкретній соціальній групі, що вибрана із загальної кількості за певною ознакою. В групу можуть входити люди, що належать до однієї професії, віку, статі; групу може складати один клас суб'єктів господарської діяльності тощо.

За ступенем припустимості для суспільства ризик буває знехтуваний,

прийнятний, гранично допустимий, надмірний. Знехтуваний ризик має настільки малий рівень, що він перебуває в межах допустимих відхилень природного рівня. Прийнятним називають такий рівень ризику, який громадськість може спокійно прийняти, враховуючи техніко-економічні та соціальні можливості на даному етапі розвитку цивілізації. Гранично допустимий ризик - це найбільший ризик, який не може перевищуватись, незважаючи на очікуваний результат. Надмірний ризик характеризується надзвичайно високим рівнем, який у переважній більшості випадків призводить до негативних наслідків.

Практично досягти нульового рівня ризику, тобто абсолютної безпеки, сьогодні неможливо. Абсолютна безпека не може бути гарантована жодній людині незалежно від її способу життя та соціального статусу. Вимога абсолютної безпеки, що приваблює своєю гуманністю, може обернутися трагедією для людей. На даному етапі розвитку суспільства знехтуваного ризику також неможливо досягти з огляду на технічні та економічні передумови для цього. Тому сучасна концепція безпеки життєдіяльності базується на досягненні допустимого ризику. Суть ідеї концепції "допустимого ризику" полягає у намаганні створити такий низький ступінь ризику, який сприймає суспільство в даний час. Допустимий ризик поєднує технічні, економічні, соціальні та політичні аспекти і є певним компромісом між рівнем безпеки й можливостями її досягнення.

Щоб оцінити розмір прийнятного (допустимого) ризику використовують витратний механізм, який дозволяє перерозподілити ризик як оцінка небезпеки. Завжди необхідно підтримувати відповідне співвідношення витрат у зазначених сферах, оскільки порушення балансу на користь однієї з них може спричинити різке збільшення ризику, і його рівень вийде за межі допустимих значень. Збільшенням витрат на підвищення безпеки технічних систем в умовах обмеженості коштів можна занедбати соціальну сферу, наприклад, погіршити стан аварійно-рятувальних служб, медичну допомогу. Загальний ризик зводиться до мінімуму при збалансованому співвідношенні витрат у технічній

та соціальній сферах. Дослідження причин виникнення небезпек, їх характеристик, особливостей впливу сприяють розробці ефективних заходів захисту, що спрямовані на забезпечення нормальної життєдіяльності людини.

Прогнозування наслідків небезпечних ситуацій та екстремальних ситуацій повинно включати:

- оцінку ймовірності та аналіз причин виникнення небезпек;
- очікувану силу впливу (інтенсивність) та механізми розвитку небезпеки (ураження);
- характеристику та розміри ураження реципієнтів (населення, тваринний та рослинний світ, повітряне та геологічне середовище, водоймище, господарських об'єктів);
- агресивність та глибину впливу чинників небезпеки (імовірність генетичних змін у біосфері, тривалість періодів прояву негативних наслідків, багатоступеневість такого прояву тощо);
- періодичність виникнення небезпечних та екстремальних ситуацій та їх динаміку;
- визначення величини збитків у випадку реалізації небезпечних ситуацій.

Головним пріоритетом безпеки життєдіяльності є намагання підвищення рівня безпеки у всіх видах діяльності людини. Коли створюються нові пристрої, устаткування, технічні системи, то необхідно, щоб у відповідний проект, наскільки це можливо, були включені елементи, що виключають небезпеку. Якщо виявлену небезпеку неможливо виключити повністю, необхідно знизити ймовірність ризику до мінімуму шляхом вибору відповідного рішення. В будь-якій системі чи ситуації досягають цього такими шляхами:

- повна або часткова відмова від робіт, операцій та систем, які мають високий ступінь небезпеки;
- заміна небезпечних операцій іншими, менш небезпечними;
- технічне удосконалення системи та об'єкту;
- розробка та використання спеціальних засобів захисту;
- вживання заходів організаційно-управлінського характеру, в тому числі

контроль за рівнем безпеки, навчання людей з питань безпеки, стимулювання безпечної роботи та поведінки.

Всі ці напрямки забезпечення безпечної життєдіяльності мають свої переваги і недоліки, а тому важко заздалегідь визначити, який з них кращий. Для підвищення рівня безпеки найкраще використовувати комплекс цих заходів та засобів. Для того, щоб вибрати конкретний захід або засіб, а краще їх комплекс, порівнюють витрати на ці заходи та засоби і рівень зменшення шкоди, який передбачається в результаті їх впровадження. Такий підхід до зменшення ризику небезпеки зветься управлінням ризиком. В цьому процесі не останнє місце посідає вартість такого управління. Іншим аспектом того, як встановлюється співвідношення витрат з розміром прийнятного ризику, є можливість контролювання чи ліквідації ризику.

Деякі небезпеки, що мають відносно низький рівень ризику, вважаються неприпустимими, тому що їх досить легко контролювати та ліквідувати. Наприклад, хоча ризик удару блискавкою, ймовірність якого 1 на 14 млн, може вважатися відносно низьким, люди рідко знаходяться на вулиці під час грози. В даному разі, незважаючи на те, що ризик невеликий, необхідність ліквідації його базується на тому, що ціна повного нехтування такою небезпекою дуже висока, а ціна контролю чи ліквідації цього ризику, навпаки, незначна - треба просто не виходити з приміщення. Існують інші небезпеки, які вважаються допустимими, хоча мають великий потенціал ризику, через те, що їх важко або практично неможливо усунути. Таким чином, вартість не може бути головним критерієм встановлення прийнятного ризику. Важливу роль у цьому процесі відіграє його оцінка, пов'язана з визначенням та контролем ризику.

4.2 Вплив кольору на покращення умов праці та підвищення продуктивності виробництва

Колір - це візуальне явище, викликане реакцією на стимуляцію світла. Він пронизує кожен аспект людського життя, прикрашає звичайне і дарує красу та виразність повсякденним предметам. Кольори робочих місць в офісі дуже

важливі для забезпечення ефективної діяльності в робочому середовищі. Кожен колір по-різному впливає на організм людини. Кожен відчуває колір по-своєму. Реакція людей на різні кольорові схеми залежить від їхньої культури, освіти, генетики та соціально-економічного рівня.

Деякі кольори забезпечують спокій, деякі - комфорт, деякі - стимулюючі, а багато інших впливають по-різному. Наприклад, зелений колір часто асоціюється з природою та ростом, оскільки більшість людей були свідками росту рослин. Синій майже універсально заспокоює, оскільки асоціюється з такими речами, як небо та вода. Використання кольору в дизайні може вплинути на емоції та настрої людей, які переглядають ці кольорові палітри. Існують теплі, холодні і нейтральні кольори. До теплих кольорів належать відтінки червоного, оранжевого та жовтого. Загалом ці кольори енергійні та активні, мають відносно позитивні конотації. Холодні кольори включають відтінки синього, зеленого та фіолетового. Взагалі, холодні кольори є більш спокійними, ніж теплі кольори. Нейтральні кольори часто набувають характеристик інших кольорів у палітрі і можуть використовуватися для посилення цих впливів. До основних нейтральних кольорів належать: чорний, білий, сірий, коричневий та бежевий.

Отже, слід підбирати відповідний колір, щоб забезпечити гарний настрій працівників, щоб заохотити продуктивність праці. У конфігурації чи розташуванні простору колір також відіграє важливу роль у впливі на великі чи малі площі. Наприклад, довге вузьке приміщення можна візуально розширити, якщо торцеві стіни пофарбовати в теплі, глибокі та насичені кольори, тоді як бічні стіни - в більш світлі, менш насичені кольори. Низька стеля здаватиметься менш гнітючою, якщо її колір світлий, тоді як високу стелю можна зробити нижчою за рахунок темно-синього, сірого або чорного. Роботи, що вимагають високої концентрації, вимагають нейтральної кольорової гами. Такі роботи, як у бухгалтерів та адвокатів, вимагають холодної кольорової гами, тоді як журналісти найкраще працюватимуть у захоплюючих теплих енергійних кольорах із великим значенням контрасту. Тим часом, що синій офіс ідеально

підходить для тих, хто повинен зосередитись і сконцентруватися на числах, зелений - чудовий вибір для управління, оскільки він має балансуєчий ефект, а жовтий - підходить для відділу продажу. Тому кольорову гамму, обрану для робочого місця чи офісу, слід робити з належним врахуванням, щоб забезпечити кращу якість роботи. Якщо були обрані невідповідні кольори, співробітники можуть зазнавати негативних психологічних наслідків, таких як стрес, депресія, неспроможність сконцентруватись. Як висновок, стає зрозумілим, що колір сприяє зосередженню уваги на виконуваний роботі. Отже, слід уважно ставитися до вибору кольору для підвищення продуктивності праці.

ВИСНОВКИ

Великобerezовицька територіальна громада відноситься до молодих громад, що утворилася у результаті проведення виборів до органів місцевого самоврядування, що проходили у жовтні 2020 року. Найбільша частка у загальній структурі загальної площі громади припадає на площу Настасівського старостинського округу. У структурі земельного фонду досліджуваної громади становлять землі сільськогосподарського призначення, їх частка дорівнює 71%.

У структурі доходів бюджету найбільша частка припадала на доходу від податків з доходів суб'єктів підприємницької діяльності, а у структурі видатків найбільша частка була спрямована на фінансування освіти. Кількість суб'єктів підприємницької діяльності у громаді протягом 2018-2021 років стабільно зростала. Демографічна ситуація у громаді характеризується такими ж тенденціями, які властиві в цілому по Україні, а саме: перевищенням смертності над народжуваністю населення. Відсоток працездатного населення Великобerezовицької громади становив 63%, 19 % - складає населення, яке є старшим від працездатного віку, відсоткове значення частки жителів громади, що є молодшим від працездатного віку, дорівнювало 18%.

Динаміка зміни чисельності населення Великобerezовицької територіальної громади характеризувалася від'ємним природним приростом, а також поступовим загальним зменшенням зміни чисельності населення громади. Кількість шкільних і дошкільних закладів освіти у громаді майже не змінювалася протягом минулих років. Значна увага у громаді приділяється розвитку спорту. У громаді знаходиться значна кількість закладів торгівлі. На території громади також знаходиться ряд закладів побутового обслуговування населення.

Із метою забезпечення розвитку людського потенціалу вносимо пропозицію щодо впровадження у громаді проєкту створення Коворкінг-

центру. Завдання проекту виступають надання можливостей для мешканців громади для отримання та покращення професійних знань та навичок, заохочення до здійснення підприємництва, розвиток ресурсів праці у громаді, створення додаткових джерел доходів жителів громади та інші. Для впровадження коворкінг-центру у громаді необхідно провести ремонт наявного приміщення. Витрати на підготовку приміщення коворкінг-центру становитимуть 350 тис. грн. Ці кошти планується виділити з бюджету громади. У результаті проведених поразуноків встановлено, що загальна величина капітальних витрат на створення коворкінг-центру у Великоберезовицькій територіальній громаді становитиме 849,6 тис. грн.

Також пропонуємо у Великоберезовицькій територіальній громаді впровадити роботу мобільного кінотеатру. Орієнтовна вартість проекту впровадження мобільного кінотеатру у Великоберезовицькій територіальній громаді становитиме згідно даних кошторису 188775 тис. грн. Розрахунок економічної доцільності проекту впровадження роботи мобільного кінотеатру під відкритим небом показав, що від роботи мобільного кінотеатру очікується річний прибуток 53 260 грн. Термін окупності – три з половиною роки.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Біль М. М., Лещух І. В. Методичні підходи аналізу людського потенціалу територіальної громади. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 3(108). С. 203-208.
2. Куценко Т. Ф., Дударенко Є. Ю. Об'єднані територіальні громади в Україні: короткий аналітичний огляд. *Економіка та держава*. 2017. № 3. С. 64-70.
3. Біль М.М., Патицька Х.О. Відтворення людського потенціалу об'єднаних територіальних громад в Україні. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20195\(139\)/sep20195\(139\)_042_BilM,PatytskaKh.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20195(139)/sep20195(139)_042_BilM,PatytskaKh.pdf)
4. Європейська хартія місцевого самоврядування (м. Страсбург, 15.10.1985 року). Ратифікована Законом України № 452/97-ВР від 15.07.1997 р. *Законодавство України*: сайт. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-ВР від 21.05.1997 р. *Законодавство України*: сайт. URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97- %D0%B2%D1%80](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80)
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1.04.2014 р. № 333-р. *Законодавство України*: сайт. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
7. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. *Законодавство України*: сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5.02.2015 р. № 157-VIII. *Законодавство України*: сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
9. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. *Підтримка політики регіонального розвитку в Україні*: сайт.

2019. URL: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf

10. Лісогор Л. С., Нестеренко В. В. Зміцнення управлінського потенціалу територіальних громад. URL: <https://rozum.mk.ua/rozum-o-razumnom-zmitsnennia-upravlin/>

11. Козак К.Б., Мироненко Б.В. Політика розвитку людського потенціалу територіальних громад в умовах децентралізації/ Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. с. 73-74.

12. Карпенко Н.В. Проблеми розвитку людського потенціалу в сучасних економічних умовах. *Актуальные научные исследования в современном мире*. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вып. 5, ч. 2. С. 74-80.

13. Козарезенко Л. В. Державне регулювання розвитку людського потенціалу в контексті політики підвищення якості життя населення. *Економіка розвитку (Economics of Development)*, № 1 (69), 2014, с. 55-63.

14. Мартинова Л. Б. Людський потенціал та його значення у соціально-економічному розвитку країни. *International Scientific and Practical Conference «WORLDSCIENCE»*. February 2016. № 2(6), Vol.2. с. 29-32.

15. Ажажа М.А. Інтелектуалізація економіки: інноваційний і людський потенціал в умовах глобалізації. *Вісник НУ «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління*. 2008. №628. С.11-17.

16. Шаульська Л. В. Стратегія розвитку трудового потенціалу України: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки пром-ті, 2005. 502 с.

17. Курій Л.О. Управління людським потенціалом регіону. *Вісник Хмельницького національного університету*. №5, Т.1, 2009. С. 32-35.

18. Лібанова Е.М. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз (колективна монографія) за ред. Е.М. Лібанової. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. 367 с.

19. Новікова О. Ф., Амоша О. І., Антонюк В. П. та ін. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти: колективна монографія. Донецьк:

Інститут економіки промисловості НАН України, 534 с.

20. Стефанишин О. В. Людський потенціал економіки України: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 315 с.

21. Жук О. П., Дроздовська Л. О. Освітня компонента у процесі формування людського потенціалу національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*, Вип. 35, С. 13-18.

22. Сахаровский С.Н. Институциональные факторы формирования человеческого потенциала. *Журнал институциональных исследований*. Том 4. №2. 2012. URL: <http://ecsocman.hse.ru/data/2012/08/10/1265219852/jis4.2-7.pdf>,

23. Чернишова Т.М. Факторы формирования и реализации человеческого капитала. Управление экономическими системами: электронный научный журнал. Экономика и экономические науки. 2015. URL:

<https://cyberleninka.ru/.../faktoy-formirovaniya-i-realizatsii-chelovecheskogo-potentsiala>

24. Гришина Е.С. Факторы, оказывающие влияние на человеческий потенциал региона. *Креативная экономика*. 2013. № 1. С. 113 - 117.

25. Осипенко К. В.. Людський потенціал як чинник формування сталого розвитку міст. Містобудування та територіальне планування, Вип. 70, С. 431-437.

26. Томчук О. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення змісту і структури людського потенціалу території. Вісник економічної науки України, № 2, С. 121-136.

27. Формування і розвиток людського потенціалу регіону: сутність, сучасні тенденції та методи оцінювання / Під ред. В.Г.Никифоренка: Монографія МОН України. Одеський нац. економічний унів-тет. Одеса: ВОІ СОІУ «Атлант», 2018. 103 с.

27. Андрейцева І. А.. Трудовий потенціал України: аналіз освітньої компоненти. *Young Scientist*, № 8, С. 249-256. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-8-84-50>

28. Стратегія розвитку Великоберезовицької територіальної громади на 2021-

2027 роки. URL: https://vbsr.gov.ua/images/Strategia_rozvunky.pdf

Додатки

Додаток 1

до рішення Великоберезовицької селищної ради

від 24.12.2020 р. № 54

"Про селищний бюджет на 2021 рік"

ДОХОДИ селищного бюджету на 2021 рік

19556000000

(код бюджету)

(грн)

Код	Найменування згідно з Класифікацією доходів бюджету	Усього	Загальний фонд	Спеціальний фонд	
				усього	у тому числі бюджет розвитку
1	2	3	4	5	6
10000000	Податкові надходження	90 956 500,00	90 735 500,00	221 000,00	0,00
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	51 200 000,00	51 200 000,00	0,00	0,00
11010000	Податок та збір на доходи фізичних осіб	51 200 000,00	51 200 000,00	0,00	0,00
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати	47 380 800,00	47 380 800,00	0,00	0,00
11010200	Податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами	250 900,00	250 900,00	0,00	0,00
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших ніж заробітна плата	2 100 800,00	2 100 800,00	0,00	0,00
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування	1 467 500,00	1 467 500,00	0,00	0,00
13000000	Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	65 100,00	65 100,00	0,00	0,00
13010000	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	57 900,00	57 900,00	0,00	0,00
13010200	Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)	57 900,00	57 900,00	0,00	0,00

13030000	Рентна плата за користування надрами	7 200,00	7 200,00	0,00	0,00
13030100	Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення	7 200,00	7 200,00	0,00	0,00
14000000	Внутрішні податки на товари та послуги	5 161 700,00	5 161 700,00	0,00	0,00
14020000	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	2 861 700,00	2 861 700,00	0,00	0,00
14021900	Пальне	2 861 700,00	2 861 700,00	0,00	0,00
14040000	Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	2 300 000,00	2 300 000,00	0,00	0,00
18000000	Місцеві податки	34 308 700,00	34 308 700,00	0,00	0,00
18010000	Податок на майно	14 240 000,00	14 240 000,00	0,00	0,00
18010100	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	40 500,00	40 500,00	0,00	0,00
18010200	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів житлової нерухомості	65 100,00	65 100,00	0,00	0,00
18010300	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	1 650 100,00	1 650 100,00	0,00	0,00
18010400	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами, які є власниками об'єктів нежитлової нерухомості	4 715 700,00	4 715 700,00	0,00	0,00
18010500	Земельний податок з юридичних осіб	1 492 600,00	1 492 600,00	0,00	0,00
18010600	Орендна плата з юридичних осіб	3 840 000,00	3 840 000,00	0,00	0,00
18010700	Земельний податок з фізичних осіб	1 575 000,00	1 575 000,00	0,00	0,00
18010900	Орендна плата з фізичних осіб	740 000,00	740 000,00	0,00	0,00
18011000	Транспортний податок з фізичних осіб	31 000,00	31 000,00	0,00	0,00
18011100	Транспортний податок з юридичних осіб	90 000,00	90 000,00	0,00	0,00
18030000	Туристичний збір	13 000,00	13 000,00	0,00	0,00
18030200	Туристичний збір, сплачений фізичними особами	13 000,00	13 000,00	0,00	0,00
18050000	Єдиний податок	20 055 700,00	20 055 700,00	0,00	0,00
18050300	Єдиний податок з юридичних осіб	1 100 500,00	1 100 500,00	0,00	0,00

18050400	Єдиний податок з фізичних осіб	16 154 800,00	16 154 800,00	16 154 800,00	0,00
18050500	Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків`	2 800 400,00	2 800 400,00	0,00	0,00
19000000	Інші податки та збори	221 000,00	0,00	221 000,00	0,00
19010000	Екологічний податок	221 000,00	0,00	221 000,00	0,00
19010100	Екологічний податок, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (за винятком викидів в атмосферне повітря двоокису вуглецю)	71 000,00	0,00	71 000,00	0,00
19010200	Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	150 000,00	0,00	150 000,00	0,00
20000000	Неподаткові надходження	1 859 350,00	464 500,00	1 394 850,00	0,00
21000000	Доходи від власності та підприємницької діяльності	44 100,00	44 100,00	0,00	0,00
21080000	Інші надходження	44 100,00	44 100,00	0,00	0,00
21081100	Адміністративні штрафи та інші санкції	6 400,00	6 400,00	0,00	0,00
21081500	Адміністративні штрафи та штрафні санкції за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів	37 700,00	37 700,00	0,00	0,00
22000000	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	400 800,00	400 800,00	0,00	0,00
22010000	Плата за надання адміністративних послуг	340 000,00	340 000,00	0,00	0,00
22010300	Адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань	120 000,00	120 000,00	0,00	0,00
22012500	Плата за надання інших адміністративних послуг	30 000,00	30 000,00	0,00	0,00
22012600	Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень	190 000,00	190 000,00	0,00	0,00
22080000	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном	57 600,00	57 600,00	0,00	0,00

22080400	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	57 600,00	57 600,00	0,00	0,00
22090000	Державне мито	3 200,00	3 200,00	0,00	0,00
22090100	Державне мито, що сплачується за місцем розгляду та оформлення документів, у тому числі за оформлення документів на спадщину і дарування	3 200,00	3 200,00	0,00	0,00
24000000	Інші неподаткові надходження	19 600,00	19 600,00	0,00	0,00
24060000	Інші надходження	19 600,00	19 600,00	0,00	0,00
24060300	Інші надходження	19 600,00	19 600,00	0,00	0,00
25000000	Власні надходження бюджетних установ	1 394 850,00	0,00	1 394 850,00	0,00
25010000	Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	1 394 850,00	0,00	1 394 850,00	0,00
25010100	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	1 394 850,00	0,00	1 394 850,00	0,00
30000000	Доходи від операцій з капіталом	700 000,00	0,00	700 000,00	700 000,00
33000000	Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	700 000,00	0,00	700 000,00	700 000,00
33010000	Кошти від продажу землі	700 000,00	0,00	700 000,00	700 000,00
33010100	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній або комунальній власності, та земельних ділянок, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим	700 000,00	0,00	700 000,00	700 000,00
	Усього доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів)	93 515 850,00	91 200 000,00	2 315 850,00	700 000,00
40000000	Офіційні трансферти	63 516 100,00	63 516 100,00	0,00	0,00
41000000	Від органів державного управління	63 516 100,00	63 516 100,00	0,00	0,00
41020000	Дотації з державного бюджету місцевим бюджетам	9 826 800,00	9 826 800,00	0,00	0,00
41020100	Базова дотація	9 826 800,00	9 826 800,00	0,00	0,00
41030000	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	49 458 100,00	49 458 100,00	0,00	0,00
41033900	Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	49 458 100,00	49 458 100,00	0,00	0,00
41040000	Дотації з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	2 005 500,00	2 005 500,00	0,00	0,00

		Продовження додатку А			
41040200	Дотація з місцевого бюджету на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я за рахунок відповідної додаткової дотації з державного бюджету	2 005 500,00	2 005 500,00	0,00	0,00
41050000	Субвенції з місцевих бюджетів іншим місцевим бюджетам	2 225 700,00	2 225 700,00	0,00	0,00
41051000	Субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції	1 499 000,00	1 499 000,00	0,00	0,00
41051200	Субвенція з місцевого бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	299 700,00	299 700,00	0,00	0,00
41055000	Субвенція з місцевого бюджету на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	427 000,00	427 000,00	0,00	0,00
X	Разом доходів	157 031 950,00	154 716 100,00	2 315 850,00	700 000,00

Секретар селищної ради

Олександра ЧУРА